

ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره

کتاب نوم: ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره، **Ketabton.com**

ترتیب کوونکی: محمد بشیر مدنی

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره

ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

د کتاب ځانګړتیاوی :

د کتاب نوم : ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

ترتیب کوونکی : محمد بشیر مدنی

د چاپ شمیر : 1000 جلد .

چاپځی : کابل

چاپ نوبت : دوهم

کال : 1402

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

اهداء

ددغه اثر دوهم چاپ دخپلو والدينو روحونو او دخپل مشر ورور مرحوم استاد ملنگ علميار اوتولوغوشهيدانو روحونوته دالي كوم چي داسلام څخه ددفاع په خاطر يي قربان كړي روحونه يي دي بناد، ياد يي دتل، او اخروي لاره يي د روښانه وي .

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

دمطالبو فهرست

- 1 ..... سریزه
- 3 ..... د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلايل:
- 7 ..... د ساز او سرود د حرام والي په هکله د نبوي احاديثو دليلونه:
- 12 ..... د ساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرگندونې:
- 14 ..... په اسلام کې د فاسق حکم دادی:
- 17 ..... استثناء (ځانگړتيا):
- 19 ..... امام ابن حزم (رح) او دستندرو روا والي:
- 21 ..... د اسلامي ترانو او شعرونو د ويلو حکم:
- ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED. .... د ساز او سرود دوهمه برخه:
- 24 ..... په دنيوي ژوند کې د ساز او سرود ځيني اغيزي:
- 25 ..... د نبوي سيرت په غونډوکي ساز او سرود:
- 26 ..... آيا واقعا ساز او سرود دروح غذا او دوصلال سبب دي:
- 27 ..... سندري او نشه يي توکي
- 28 ..... ساز او سرود د طب له نظره:
- 28 ..... پدي اړه بايد پاملرنه وشي چي:
- 29 ..... د ذهني او عصبي مرضونو په تداوي کې د ساز او سرود رول:

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

- 29 ..... د ساز او سرود مهم او خطرناک تاثیرات او اغيزي : .....
- 30 ..... ساز او سرود د زړه د سکتې او ټکان سبب کېږي: .....
- 30 ..... ساز او سرود د وينې د فشار سبب کېږي: .....
- 31 ..... ساز او سرود دارادې د سستوالي لامل دی: .....
- 31 ..... ساز او سرود د سستی او کسالت لامل دی: .....
- 31 ..... ساز او سرود د فکري رکود او تاریکي لامل دي: .....
- 31 ..... ساز او سرود د قضاوت د توان له منځه وړلو لامل دی: .....
- 32 ..... ساز او سرود د باصري (لیدنې) حس له منځه وړي: .....
- 32 ..... ساز او سرود د اخلاقي فساد او هلاکت لامل دی: .....
- 33 ..... ساز او سرود د احساساتو او عواطفو د منځه وړونکي: .....
- 33 ..... د ساز او سرود ډیر بد اثرات د انسان په وجود کې: .....
- 34 ..... یو مهم گواښ: .....
- 34 ..... تجربه او اعترافونه: .....
- 36 ..... موسیقي د استعمار د کاري وسایلو څخه ده: .....
- 36 ..... ځوانان د فساد او فتنې په ډنډ کېږي: .....
- 36 ..... الف: تحریکونکي ساز او سرود : .....
- 38 ..... ج: د ساعت تیري غونډې او مجلسونه : .....

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

سريزه

الحمد لله وكفى والصلاة والسلام على نبيه المصطفى وآله المستكملين الشرفاء و صحابته الاتقياء وبعد:

مسلمانانو د اسلام ترسيوري لاندې په قدر او عزت سره ژوندتېراوه، د عبادت مزه يې په څرگندېدل
احساسوله، ددې دين په درشل کې دايمان خونديځيږي ډاډ او اطمینان، د طاعت مينه او ددې مبارک دين
لارښوونې د بې لارۍ او فساد غوښتنې په مقابل کې ديوکلک ديوال او نه ماتيدونکي سنگر حيثيت ځانته خپل
کړی وه، چې انسان له بديو او گناهونو څخه وساتي، د نفسي غوښتنو منلو څخه يې ژغوري او ټول غمونه او
خپگانونه يې له منځه وړي، ددې خونديرو حالاتو په ليدوسره د اسلام دښمنان په آرام کېنه ناستل، بلکې د
مسلمانانو پر ضد يې نوې توطيې پيل کړې، چې د هغوله جملې څخه په نوې بڼه د ساز او سرود خپرول وو. ساز
کوونکو ته يې د هنر مندانو نوم ورکول، البته زمور شتمن او بډای هيواد وال په دې ډگر کې ډير وړاندې دي،
خپلو شتو او مال ته مغرور دي، خو په حقيقت کې لوی مالدار او پانگوال هغه څوک دی، چې دالله پاک له دين
سره يې دوستي وکړه، که څه هم په دنيا يې لحاظ فقير وي، خو ډيرزيات فقير او مفلس هغه څوک دی، چې
دالله جل جلاله له دين سره يې دښمني وکړه، که په دنيا يې لحاظ سره مالدار هم وي.

د يو غيږتي مسلمان لپاره ډير د خپگان او افسوس ځای دی، چې گوري ځينې مسلمانان خپله نيکبختي او
خوښي په نورو دينونو کې لټوي، حال دا چې دغه خوشحالي يوازې په اسلام کې ده اوبس.

همدارنگه زهر ددوا پر ځای استعمالوي، روغتيا او جوړښت په نفسي غوښتنو او شهوتونو کې لټوي او له دوی
څخه نن ورځ داسې ډيرخلک شته، چې خپل پام يې دسندرو، ساعت تيريو او د سازو سامان آلاتو ته اړولی دی.
تردي، چې دا يې خپل مصروفيت او دنده گرځولې ده، او ددې د خپرولو لپاره يې خپل لاسونه رابيدوهلي، چې د
شهوت پرستی ساز او سرود په اوريدلو سره مبتلا شوي او په باطله لارروان شوي دي. خوددې کار د رواوالي

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

لپاره يې داسې خوشي او بې ځايه دلايل، باطل اقوال او ويناوې خپل حجت او دليل گرځولي، چې هيڅ يو يې هم صحت نه لري .

ځينې خلك داسې هم دي، چې د ساز اوسرود د خپرولو لپاره لامل دا بڼي، چې په دې ناروا عمل سره زړونه نرميږي، احساس وينښيږي، عاطفې ته نمو او وده ورکوي!!! مگر د دليل سم او پرځای نه دی، بلکې دغه کارنفساني شهوات او ناروا غوښتنې را ولاړوي، که چېرې ددوی خبره رښتيا وای، نو د سندر غاړو زړونه به نرم وای او د بڼو اخلاقو څښتنان به وو، مگر بالعکس ټول يې په کبره لاره روان، د بدواوناوړه اخلاقو لرونکي دي .

اې د الله جل جلاله بندگانو! که څوک د ساز اوسرود په حرام والي شک لري، نو داشک او شپه دې لرې کړي، دالله جل جلاله په کتاب او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم په سنتودې يقين او باور وکړي، چې دا کار ناروا او حرام دی، په قرآن کریم او نبوي احاديثو کې يې زيات زيانونه په گوته شوي دي، په دې اړه د قرآن کریم او حديثو زيات نصوص او څرگندونې شته، چې د سندرو په حرام والي ښکاره دليل دی، څوک، چې دا کار روا بولي او يايې په روا والي او دغه کارته په دوام ورکولو ټينگارکوي، د الهي عذاب خبرداري ورکړل شوی دی، د مؤمن مسلمان لپاره د قرآن کریم او صحيحو احاديثو څخه يو دليل هم کافي دی، سره ددې، چې په دې موضوع کې زيات دلايل موجود دي. په يقيني ډول الله جل جلاله په خپل سپيڅلي کتاب کې فرمايلي دي (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُمْنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا [الأحزاب/36])

ژباړه: او نه دی روا هيڅ مؤمن سړي او نه هيڅ مومني بڼې ته، کله چې حکم وکړي الله او د الله رسول، په يو امر (کار) کې دا چې وي دوی ته اختيار له امره (کاره) خپله په خلاف د امر دالله او د رسول هېڅ، او هر څوک، چې اطاعت نه کوي دالله او ددغه رسول د الله، پس په تحقيق سره گمراه شو په گمراهۍ ښکاره سره .

ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

د ساز او سرود خطر د شریعت او طب له نظره، چې دا د خلکو په منځ کې، په ځانګړي ډول د ځوانانو په منځ کې د فساد او فتنې له لاملونو څخه دي، نو ماو غوښتل، چې په دې لیکنه کې د ساز او سرود په هکله د قرآن کریم، نبوي احادیثو، علماء کرامو او طبی ماهرینو دریځونه وړاندې کړم، له دې څخه زما یوازنی موخه دا الله جل جلاله د دین خدمت او د مسلمانانو لپاره ګټه رسول دي او بس.

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې په خپل فضل او کرم سره دا لیکنه ګټوره ثابته کړي او د خپلې رضا لپاره یې وګرځوي، همدغه الله جل جلاله زموږ لپاره بس او ډیر ښه وکیل دی، په پای کې باید ووايم چې دغه کتاب می په دوه فصلونو کې لیکلی: لومړی فصل ساز او سرود د اسلام له نظره، دوهم فصل ساز او سرود د طب له، همدارنګه سريزه، آخری پایله، د محتواياتو او اخځليکونو فهارس می هم ورته برابر کړی دی، تر څو لوستونکو ته ګټور ثابت شی.

د غنا او مزامیرو تعریف:

غنا سندرو ته وايي چې: درواغو، فحشاء او عشق بازی ته جذب او نور لهو لعب پکې وي او مزامیر د موسیقي آلاتو ته وايي.

د موسیقي تعریف: موسیقي یو یونانی لفظ دی چې ښه اواز لرونکو آلاتو ته وايي لکه (سیتار، ډول، تنبور، غچک، سورنی، رباب، دیراه، شپیلی، اوداسی نور

د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلایل:

الله جل جلاله فرمایلي دي (وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا

أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ [لقمان/6]

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

ژباړه: (او ځينې له خلکو څخه هغه څوک دي، چې پيري (اخلي) عبثي او بيهوده خبرې لپاره ددې، چې وښويوي (خلک) له لارې دالله جل جلاله نه، بې عمله په عاقبت د خپل فعل، او چې ونيسي (دلاره يا آياتونه) په توکومسخر، دغه (کسان) شته دوی ته عذاب سپکوونکي)

حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنه، چې يو جليل القدر صحابي دی وايي:

(لهو الحديث) سندرو ته وايي، مجاهد رحمت الله عليه وايي (لهو): ډول (طبل) ته وايي دغه قول يې په تفسير طبري کې راوړی، حسن بصري رحمة الله عليه وايي: دغه ايت د ساز او سرود په هکله نازل شوی دی، په دې اړه تفسير ابن کثير وگورئ.

ابن قيم رحمة الله عليه وايي: دا خبره کفايت کوي، چې صحابه وو رضی الله عنهم او تابعينو د(لهو الحديث) معنی په سندرو سره کړې ده. دا تفسير د حضرت عبدالله بن عباس او ابن مسعود رضی الله عنهما څخه په صحيح سند روايت شوی دی.

ابو الصهباء رحمت الله عليه وويل: ما د الله پاک ج ددې فرمان په هکله (ومن الناس من يشتري لهو الحديث) د عبدالله بن مسعود رضی الله عنه څخه پوښتنه وکړه، نو هغه مبارك وويل: زما دې په هغه ذات قسم وي، چې پرته له ده څخه بل حق معبود(الله) نشته د(لهو الحديث) څخه مطلب سندرې دي، دا خبره يې درې ځله تکرار کړه، همدا ډول د حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنه څخه دا خبره ثابته ده، چې د (لهو الحديث) معنی سندرې دي، په دې اړه د اغاثة اللهفان کتاب وگورئ.¹

-پدی اړه اغاثة اللهفان د امام ابن القيم کتاب وگورئ.¹

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

همدارنگه ددې مبارک آیت په تفسیر کې لاندې علماء کرامو هم همداسې څرگندونې کړې، لکه جابر رض، عکرمة رض، سعید بن جبیر رض، مکحول، میمون بن مهران، عمرو بن شعیب، علی بن بدیمه رحمهم الله او داسې نور .

امام واحدي رحمه الله وايي: دغه آیت په دې تفسیر سره د سندرو په حرام والي دلالت کوي، په دې اړه اغاثة اللهفان کتاب وگورئ .

بې شکه امام حاکم په خپل مستدرک علی الصحیحین کې د صحابي د تفسیر په اړه ويلي: ددې علم څښتنان باید پوه شي، چې د صحابي تفسیر ځکه دامام بخاري او امام مسلم په اند مسند حدیث بلل کيږي، چې دوحی راتلل او د قرآن کریم نازلیدل یې لیدلي دي او امام ابن قیم رحمه الله په خپل کتاب اغاثة اللهفان کې دامام حاکم رحمه الله په دې خبره زیاتوالی کړی او ويلي یې دي، چې دامام حاکم (رح) په خبره کې که څه هم باید تامل او فکر وشي، خو بې له شکه دا تفسیر د وروستیو خلکو له تفسیره ډیر غوره دی، چې باید ومنل شي او قبول کړی شي، ځکه صحابه کرام د قرآن کریم په مطلب په دې امت کې ترټولو ښه پوه دي، قرآن کریم ددوی په وخت کې نازل شوی او دوی ددې امت لومړني خلک دي، چې همدې سپېڅلي کتاب ورته خطاب کړی دی، په یقیني ډول یې له پیغمبر صلی الله علیه وسلم څخه په علمي او عملي ډگر کې ددې تفسیر لیدلی دی او بې له شکه دوی فصیح عربان وو، نو ددې لاملونو په موجودیت کې ددوی له تفسیر څخه بل لوري ته اوبستون ناشوني دي .

الله جل جلاله فرمایلي دي: (وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي

الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا [الإسراء/ 64] ²

—اسراء سورت ۶۴ آیت ۲.

ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره

ژباړه: او و خوځوه هغه څوك، چې طاقت درسيږي په هر هغه باندې له دوى نه په غږ خپله سره (فسادته) او راکاره (راتول كړه گمراهي ته) پردوى سپاره خپل او پياده خپل، شريك شه له دوى سره په مالونو كې او په اولادونو كې او وعده كوه له دوى سره (د دروغو) او نه كوي وعده له دوى سره شيطان، مكر (په) فكر باطل (او فريب سره چې خطا ورته ثواب ښكاروي).

په جلالين كې د (استفزاز) معنى په (استخف) سره راغلې يعنې (صوتك) ستا په بلنه او دعوت، چې په ساز او سرود سره ده او بلنه دگناه هر بلونكي ته هم ده، همدارنگه دا تفسير ابن كثير او طبري له امام مجاهد څخه نقل كړى دى، همدا ډول امام قرطبي ددې مبارك آيت د تفسير په اړه ويلي دي: په دې آيت كې هغه څه دي، چې د ساز او سرود حرام والى ثابتوي او همدارنگه د شيطان غږ د هغه عمل او كړنه او كوم څيز، چې شيطان ته د خوښۍ وروي او پرې خوشحاله كېږي، ددې ډول څيزونو څخه ځان ساتل په هرچا لازم او ضروري دي.

الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا [الفرقان/72]³)

ژباړه: او (بندگان دالله) هغه كسان دي، چې نه حاضرېږي نه شاملېږي په باطلو كې (يانه وايي شاهدي په دروغو) او كله چې تيريږي پرچتي (بيكاره) كارونو، نو تيريږي ځان ساتونكي (مخ كړځوونكي له هغوى نه)

حافظ ابن كثير په خپل تفسير كې دمحمد بن حنيفيه رحمه الله قول راوړى، چې ويلي يې دي: (زور) لفظ دسندرو په معنى سره دى، امام قرطبي په خپلو تفسيرونو كې له مجاهد رحمه الله عليه څخه دالله جل جلاله ددې قول په هكله چې فرمايي: والذین لا يشهدون الزور) داسې وايي: يعنې سندرې نه اوري.

امام طبري رحمه الله په خپل تفسير كې وايي: اصل (زور) لفظ د يو شي بنايسته كولو ته وايي او د يو څيز د خپل څرنكوالي او صفت برعكس انځورول او ښودل دي، تردې چې ځنې وخت د حق اورينېتنولۍ گومان پرې

– الفرقان سورت ۷۲ آيت³

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

وشي او په حقيقت کې دا باطل وي او په دې کې سندرې هم شاملېږي، ځکه سندر غاړي خپل غږ جگوي او بښکته کوي يې او بښايست ورکوي تردې، چې له اوریدونکي څخه يې د خوند اخيستلو هيله پيدا کوي. په دې اړه دامام طبري تفسير وگورئ.

د الله جل جلاله په دې قول کې (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا) امام طبري په خپل تفسير کې ويلي دي: کله، چې په باطل مجلس تيرېږئ کوم نارواشی ترې ووينئ اويایې واورئ، په عزت ترې تيرېږئ، په داسې ډول، چې اوریدل يې نه غواړئ لکه ساز اوسرود.

د ساز او سرود دحرام والي په هکله دنبوي احاديثو دليلونه:

د موسيقۍ ټول آلات حرام دي بغير له دف يا چمبه او يا دائره څخه هغه هم د بښځو د پاره د خاصو شرايطو په چوکات کې په نکاح کې چې د خاصو شرايطو په نظر کې نيولو سره وي .

او همدارنگه په اختر کې د وړو نجونو سندرې د غيرت او شهامت د تشويق د پاره ، نه د فحشاء ، ياری ، عشق بازی د جذب د پاره له څنگه چې تاسې اشاره ورته کړې ده هغه حديث شريف په لاندې ډول دی :

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ، تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثَ، فَاضْطَجَعَ عَلَيَّ الْفِرَاشِ وَحَوْلَ وَجْهِي، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَأَنْتَهَرَنِي، وَقَالَ: مِرْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «دَعْنِي». فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا. (بخاری:949)⁴

ژباړه: ام المومنين عايشه رضی الله عنها وايي: (د اختر په ورځ) دوو وړو نجونو زمونږ په کور کې د بعثت د جگړې سندرې ويلې چې دا مهال جناب رسول الله صلی الله علیه وسلم راغی او د آرام د پاره خپل استراحت ځای ته لاړ او مبارکه چهره يې تغير کړه. څو لحظې وروسته ابوبکر رضی الله عنه کور ته راغی او ددې صحفې په ليدلو يې

—صحیح البخاری ۹۴۹ نمبر حدیث شریف 4.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

زه سرزنش کړمه او وپي فرمايل : د پيغمبر په کور کې د شيطان آواز ؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم ابوبکر ته مخ واپرولو او پي فرمايل : هغوی پر خپل حال پريږده . عايشه رضی الله عنها وايي : وروسته له دې چې ابوبکر رضی الله عنه په بل کار مشغول شو ، ما په اشاره سره هغوی ته وويل چې خي لاري شي . او هغوی لاري . نو اوس تاسې ووايست چې پورته حديث شريف د نبي بي شرمه او فاحشي موسيقي چې زمونږ د خوان نسل د اخلاقي ، علمي او اقتصادي زوال سبب شوی ده د جواز او رواوالی دليل جوړيدای شي ؟ نه هيڅکله هم نه . حتي کوم صو فيان چې د نعت ذکر وغيره لپاره د موسيقي آلات کاروي حرام دي هندیه يې په اړه ليکي :

السمع وقول و رقص الذي يفعله المتصوفة في زماننا حرام لايجوز القصد اليه والجلوس عليه وهو الغناء والمزامير سواء .

كَذَا فِي التَّتَارْخَانِيَّةِ قَالَ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى السَّمَاعُ وَالْقَوْلُ وَالرَّقْصُ الَّذِي يَفْعَلُهُ الْمُتَصَوِّفَةُ فِي زَمَانِنَا حَرَامٌ لَا يَجُوزُ الْقَصْدُ إِلَيْهِ وَالْجُلُوسُ عَلَيْهِ وَهُوَ وَالْغِنَاءُ وَالْمَزَامِيرُ سَوَاءٌ (فتاوی هندیه 351/5) .⁵

الله تعالی خو په هر څه عالم او ښه خبردار دی

په دې کې شک نشته چې خي کسان موسيقي روا بولي ځکه د دا ډول کسانو په اړه رسول الله صلى الله عليه وسلم له پخوا څخه وړاندیز کړي دی او فرمايي :

ليكونن من أمتي أقوام يستحلون الحرو الحرير والخمر والمعازف .....

ژباړه : پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: خامخا به زما له امت څخه داسې ډلې وي ، چې زنا کول ، دورينمو جامې اغوستل ، شراب څښل ، د موسيقي په آلاتو لوبې کول حلال گڼي او خامخا به ځيني ډلې په لوړ غره اوږي او يو شپون به يې کډي (پسونه) څروي او د بيگانه له پلوه به يې راوړي او دوی ته به کوم فقير او

- فتاوی هندیه ج ۶ ص ۳۶۱ د زيات معلومات لپاره آن لاین اسلامي لارښود وگورئ .⁵

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

محتاج د څه ضرورت د پوره کولو لپاره راځي، نو داخلک به ورته وايي، اوس لار شه سباته به راشي، نو د شپې به په دوی عذاب راشي او ټول به هلاک شي او غریبه پرې را واوري او کوم خلک، چې ژوندي پاتې شي، هغوی به الله جل جلاله د بیزوگانو او خنځیرانو په څیر وگرځوي او مسخ به یې کړي، چې تر قیامته به د همدوی په شان پاتې شي.⁶

مشهورو محدثینو ددې حدیث په صحیح والي مهر لکولی دی او صحیح یې بللی دی لکه امام ابن حبان (رح) اسماعيلي (رح)، ابن صلاح (رح)، ابن حجر (رح)، ابن تیمیه رح، طحاوي رحمه الله، ابن قیم رحمه الله، صنعاني رحمه الله او داسې نورو.

امام ابن القیم رحمه الله علیه ویلي دي: چاچې ددې حدیث په ضعیف والي (نه صحت) دڅه ویلو خبره کړې، لکه امام ابن حزم رحمه الله غواړي د ساز او سرود په هکله خپل باطل مذهب صحیح وښيي او دده په گومان سره دا حدیث منقطع دی، ځکه امام بخاري رحمه الله په موصول سند سره نه دی روایت کړی، مگر امام ابن صلاح رحمه الله ویلي دي: په دې اړه باید امام ابن حزم رحمه الله ته هیڅ ونه کتل شي، ځکه د حدیث د ردولو خطا ډیر لاملونه لري، خو حدیث صحیح دی د صحت په شرط یې اتصال معلوم دی. په دې اړه دامام سفاريني (رح) کتاب: ⁷غذاء الالباب شرح منظومه الآداب وگورئ.

په حدیث شریف کې د ساز اوسرود دحرام والي دلیلونه له دوه پلوه څیړل شوي دي او دوو لوریوته یې حرام والی څرگنددی .

۲- دا حدیث شریف امام بخاري په ۵۵۹۰ نمبر معلق روایت کړی دی او امام طبري او امام بیهقي وصل کړی دی، په دې اړه سلسله صحیحه د الباني ۹۱ نمبر وگورئ .

—غذاء الالباب شرح منظومة الآداب وگورئ .⁷

ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره

لومړی: د پیغمبر صلی الله علیه وسلم د حدیث لفظ (یستحلون) په دې کې دا ټول یاد شوي څیزونه، چې ساز او سرود هم پکې دي، په اسلامي شریعت کې حرام دي، نو دغه خلک یې حلال گڼي .

دوهم: ساز او سرود د هغو څیزونو سره یو ځای کول، چې حرام دي، لکه زنا، د شرابو څښل، د نارینه وو لپاره دورینمو جامو اغو ستل، په خپله په حرام والي دلالت کوي، که داسې نه وای، نو د حرامو څیزونو سره به یو ځای نه یادیدل. په دې اړه شیخ الباني په سلسله صحیحہ ۱۴۱-۱۴۰-۱ مخونه وگورئ.⁸

شیخ الاسلام ابن تیمیہ رحمہ الله علیه ویلي دي: دغه حدیث شریف د ساز او سرود په حرام والي دلالت کوي او د معارف لفظ د عربي ژبې د علماو په وړاندې د ساز او سرود په ټولو ډولونو دلالت کوي. مجموع الفتاوی کتاب وگورئ.⁹

امام ترمذي په خپل سنن کې روایت کړی، چې جابر رضی الله عنه ویلي دي: پیغمبر صلی الله علیه وسلم له حضرت عبدالرحمن بن عوف سره د خرماوو باغ ته لاړ، په دې وخت کې د پیغمبر صلی الله علیه وسلم زوی حضرت ابراهیم د مرگ په حالت کې و، پیغمبر صلی الله علیه وسلم ابراهیم په خپله غیر کې ونيو او سترگې مبارکې یې له اوبسکو راډکې شوې، حضرت عبدالرحمن رض ورته وویل: ته ژاړې او مور له ژړا نه منع کوئ؟ پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمایل: زه له ژړا څخه څوک نه منع کوم، بلکې د هغو دوه ډوله بیکاره او بدو غبرونو او چیغو څخه یې منع کوم، چې یو د ساز او شپیلۍ سره د سندرې آواز، او بل د غم په وخت کې چیغې وهل، د مخونو شکول دگریوان خپروول، او کو کارې وهل دي .

امام ترمذي ویلي دي، دا حدیث حسن دی او شیخ الباني هم حسن گڼلی صحیح الجامع نمبر ۵۱۹۴ وگورئ.¹⁰

- سلسله الاحادیث الصحیحة ص ۱۴۰-۱۴۱.⁸

- مجموع الفتاوی د شیخ الاسلام ابن تیمیہ لیکنه .⁹

- صحیح الجامع ۵۱۹۴ نمبر حدیث شریف.¹⁰

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: په دوه ډوله آواز لعنت ویل شوی او دالله ج له رحمت څخه لرې دي، یو دسندرې غبر، بل دغم په وخت کې په آه او افسوس چیغې وهل.¹¹ د حدیث اسناد حسن دي .

له پیغمبر صلی الله علیه وسلم څخه روایت دی، چې فرمایلي یې دي: خامخا به زما په امت کې په ځمکه کې ډوبیدل د اسمان له لوري په ډبرو او یا کوم بل څیز ویشتل د شکلو نو بدلیدل (مسخ کیدل) به پینځېږي دا په هغه وخت کې منع ته راځي، چې خلك شراب وڅښي، سندرغاړو ته پام واړوي او ډولونه ووهي (مطلب دا، چې ساز او سرود خپور کړي) دا حدیث د اسنادو په مجموع سره صحیح دی،¹² سلسله صحیحه ۲۲۰۳ نمبر وگورئ .

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (الله جل جلاله زما په امت د شرابو څښل، قمار وهل په ځانگړي ډول د جوارو او اربشو شراب څښل، ډول وهل، رباب غبر ول حرام کړي او دوترو لمونځ یې راته زیات کړی دی) دا حدیث صحیح دی،¹³ صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر وگورئ .

د حدیث په متن کې (کوبه) ډول ته وايي (قنين) په حبشي ژبه کې طنبور ته ویل کېږي، چې د رباب په څیر وي غذاء الالباب وگورئ .

امام ابو داود (رح) په خپل سنن ابو داود کې له نافع رحمه الله څخه روایت کړی دی، ده وویل: حضرت عبد الله بن عمر رضی الله عنه د شپیلۍ غبر واوریده بیایې په خپلو غوږونو کې گوتې ونيولې او له لارې څخه لرې شو او ماته یې وویل: اې نافع ایا څه شی اورې؟ نافع (رح) وايي ماورته وویل: نه، نافع (رح) وویل: حضرت عبد الله رض د خپلو غوږونو څخه گوتې پورته کړې او وېي ویل: زه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره وم او داسې

- سلسله صحیحه ۴۲۷ نمبر وگورئ .-¹¹

- سلسله احادیث صحیحه ۲۲۰۳ نمبر حدیث .¹²

- صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر حدیث شریف .¹³

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

څه يې واوريدل او بيا يې همداسې کار وکړ (يعنې په غورونو کې يې گوتې ونيولې) دا حديث صحيح دى، ¹⁴ سنن

ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوک ۲۱۲ مخ وگورئ.

امام قرطبي (رح) په دې حديث باندې داسې زياتوالی کړی، زموږ علماء کرامو ويلې دي، که چيرې ددوی کرڼه

دداسې غږ په اړوند، چې دا اعتدال څخه هم نه دی وتلی داسې وي، نو څه ډول به ددوی عکس العمل داوسني

وخت د ساز او سرود په هکله وه.

په دې اړه جامع القرآن تفسير وگورئ.

د ساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرگندونې :

امام عمر بن عبدالعزيز رضی الله عنه ويلې دي، چې د سندرو ويلو پيلامه له شيطان څخه ده، چې پای يې بيا

دالله جل جلاله قهر او غصه ده. غذاء الالباب وگورئ.

د ساز او سرود اوريدلو په حرام والي زياتو علماء کرامو اجماع نقل کړې ده، چې له دوی څخه امام قرطبي رح،

ابن صلاح (رح)، او ابن رجب حنبلي (رح) د بېلگې په ډول يادولی شو.

امام ابو العباس قرطبي (رح) ويلې دي، سندري ويل په قرآن او حديثو سره منع دي او همدارنگه يې ويلې دي،

شپيلی، رباب او ډول (دموسيقي ټولو آلاتو) ته دغور نيولو په حرام والي کې هېڅو ك اختلاف نه لري، ما له

هېڅ يو مخکيني يا وروستي امام څخه چاته، چې د علم په برخه کې گوته نيول کېږي، د حلال والي نه دي

اوريدلي، ځنگه به ساز او سرود حرام نه وي !!!!!!!، دا د شراب څښونکو او فاسقانو نښې دي او په همدې

پيژندل کېږي، د فساد، شهواتو او بې حيايي علامې دي. کوم شی چې دا ډول صفت او څرنګوالی ولري په حرام

– سنن ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوک ۲۱۲ مخ وگورئ. ¹⁴

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

والي کې يې شک نشته او هېڅوک به يې دکوونکي په فسق او گناه کې شک او تردد ونه کړي¹⁵ (الزواجرجن اقتراف الکبائر) کتاب وگورئ .

اما م ابن صلاح ويلي دي، چې د ساز او سرود په حرام والي اجماع شوې، له هرچا څخه چې د اجماع داهليت لرونکې وي د ساز او سرود دروا والي او ياهم له اجماع سره د مخالفت خبره نه ده ثابته شوې، قاسم بن محمدرحمه الله ويلي دي، چې ساز اوسرود باطل او ناروا دي باطل شی به ضرور جهنم ته ځي .
حسن بصري رحمه الله ويلي دي: که چيرې په کوم واده کې ساز او سرود وي، نو د هغه د بلنې قبول نشته جامع قيرواني وگورئ .

امام نحاس (رح) ويلي دي: ساز او سرود په قران کریم او نبوي احاديثو سره منع شوي دي .
امام طبري (رح) ويلي دي: ټولو علماو د ساز او سرود په بدوالي او د هغه په منع کيدلو او نه کولو اتفاق کړی دی، امام اوزاعي رحمه الله وايي: هغه واده ته مه ورځه او کډون مه پکې کوه، چې په هغه کې ډول، ساز او سرود وي.

ابن قيم دامام ابو حنيفه رحمه الله د مذهب په بيانولو کې ويلي دي: دامام ابو حنيفه رحمه الله تعالى ملگرو د ساز او سرود ټولو څيزونو ته غوږ ايسودل حرام بللي دي، لکه شپيلی، ډول او آن تردې، چې رباب غږول يې هم حرام بللي دي او دا يې په څرگندډول بيان کړي، چې دا گناه ده، کوونکی يې فاسق گنل کيږي اوگواهي يې رد کيږي او له دې څخه مهمه خبره لا داده، چې ويلي يې دي: د ساز او سندرو اوريدل فسق او خوند ترې اخستل کفر دي. په دې هکله يو حديث راغلی، چې مرفوع نه دی.

– الزواجرجن اقتراف الکبائر) کتاب وگورئ .¹⁵

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

دامام ابوحنيفه (رح) ملگرو ويلي: که چيرې يو څوک د ساز تر څنگ تيريدو، نو پرې واجب دي، چې بايد ډيره هڅه وکړي ترڅو يې غوړونو ته ونه رسېږي (اغاثة اللهفان) کتاب وگورئ.

له امام ابو حنيفه رحمه الله څخه روايت دی، چې ويلي يې دي: ساز او سرود دهغو لويو گناهونو څخه دی، چې بايد سمدلاسه پرېښودل شي، امام سفاريني (رح) په خپل کتاب، غذاء الالباب کې دامام ابوحنيفه رحمه الله د مذهب په هکله ويلي دي: امام ابو حنيفه (رح) ساز او سرود بدکني او گناه يې بولي، همدا ډول د کوفي دامامانو لکه: سفیان (رح)، حماد (رح)، ابراهيم (رح)، شعبي (رح) او داسې نورهم دا ډول نظر لري.

د ساز او سرود د حراموالي په هکله ددوی په منځ کې هيڅ اختلاف نشته، همدا رنگه د بصري خلك ساز او سرود منع کوي او په دې کې هيڅ اختلاف نه لري، بې شکه دامام ابوحنيفه (رح) شاگرد قاضي ابو يوسف رح د هغه چاپه اړه وپوښتل شو، چې د يو کور له منځه يې د شپيلی او موسيقی غږ واوريد (څه به کوي)؟ نو ده وويل: دغه کور ته پرته له اجازې ور د ننه شه، ځکه د منکر منع کول فرض دي.

امام مالک رحمه الله د ساز او سرود او د هغه له اوريدلو څخه منع کړې ده، کله، چې دامام مالک (رح) څخه د سندرغاړي او ډول وهونکي په هکله پوښتنه وشوه، ده وويل: اياکوم عاقل هم دا وايي، چې سندرې صحيح دي؟

بلکې زموږ فاسقان او بدکاره خلك داکار کوي، تفسير قرطبي وگورئ.

په اسلام کې د فاسق حکم دادی:

شاهدي يې نه قبلېږي، کله، چې مرثي نیکان خلك يې جنازه نه کوي، بلکې بې علمه او لاوبالي خلك يې جنازه کوي، امام ابن قيم (رح) د امام شافعي رحمه الله د مذهب بيان دارنگه واضح کړی دی.

دامام شافعي رحمه الله هغه ملگري، چې دامام په مذهب او لاره ورته معلومه ده په څرگندو ټکوکې د ساز او سرود حراموالی بيانوي او په هغه چاباندې، چې سرود حلال گڼل ورته منسوب شوي، سخت انتقاد کړی او

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

بدیې پرې ویلي، لکه قاضي ابوطیب طبري(رح)، شیخ ابو اسحاق (رح) او ابن صباع (رح). په دې اړه اغاثة اللفهان وگوري .

د ساز او سرود په اړه امام شافعي رحمه الله وپوښتل شوهغه وویل: د لومړي ځل لپاره د زندیقانو له پلوه په عراق کې دود او رواج شو ترڅو خلك دالله پاك د ذكر او لمانځه څخه وگرځوي.¹⁶ په دې اړه الزواجر عن اقتراف الكبائر، او مجموع الفتاوى ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وگورئ.

ابن قيم رحمه الله ویلي دي: دامام احمد رحمه الله دمنهه په اړه عبدالله بن احمد دارنگه وضاحت كړی: مامي د خپل پلار (امام احمد) څخه دسندرو د حكم په اړه وپوښتل نو هغه راته وویل: سندرې په زړه كېنې نفاق زرغونوي، زما نه خوشېږي، بیا یې دامام مالك رحمه الله قول ذكر كړ، چې ویلي یې دي: دا كار زمور فاسقان او بدكار خلك كوي. اغاثة اللفهان كتاب وگورئ .

امام احمد(رح) د هغه چا په هكله وپوښتل شو، چې مړشو، یو زوی او یوه سندر غاړې وینځه ترې پاتې شول او دا یتیم ماشوم دوینځې خرڅلاوته اړ شو، امام احمد(رح) وویل: وینځه دې دې عقلی له امله وپلورل شي، نه دسندرو ویلو له امله، نو ورته وویل شول، چې دادیرش زړه روپۍ قیمت لري، بنایي که د بې عقلی له امله وپلورل شي، نو بیا یې قیمت شل زره روپۍ کیږي، نو امام احمد(رح) وویل:دا وینځه د بې عقلی له امله خرڅیږي، امام ابن جوزي رحمه الله تعالی وویل: دا په دې دلیل، چې سندرې ویل منع دي، که داسې نه وایي، نو د یتیم هلك مال ضایع کول روانه وو.

الجامع لاحكام القرآن وگورئ.

16- الزواجر عن اقتراف الكبائر، او مجموع الفتاوى ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وگورئ.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

امام احمد(رح) د ساز او سرود د آلتو لکه، رباب او داسې نورو په هکله په واضح ډول سره ويلي دي، چې که دا آلات ښکاره وليدل شي او د ماتولو امکان يې وي، بايد مات کړل شي.

شيخ الاسلام احمد بن عبد الحليم حراني رحمه الله عليه ويلي، څلور واړه مذهبونه وايي، چې د ساز او سرود آلات ټول حرام دي، ددې مذهبونو هېڅ يو پيرو ددې آلتو په حرام والي کې اختلاف نه دی ذکر کړی. مجموع الفتاوى وگورئ.

همدارنگه يې ويلي دي، په دې پوه شه، چې دا ساز او سرود د دريو غوره او بهتره پيروي د زور او قوت په درشل کې نه په حجاز، شام، يمن، مصر، مغرب، عراق، او خراسان کې ښکاره شوی دی او نه هم پد موده کې نيک، دينداره متقيان عابدان خلک دچکچکو او چيغو سره يوځای د ډول او رباب لپاره را غونډېدل، بلکې دا کار ددوهې پيړۍ په ورستيو وختو کې رواج شو او کله، چې امامانو وليده، بديې وباله او خلک يې ترې منع کول. مجموع الفتاوى وگورئ.

په بل ځای کې يې ويلي: سندرې د بدو نفسونو شراب دي په نفسونو باندې هغه لوبه کوي، چې د پيالو د لومړني غرپ څخه هم لوړه او او چته ده. مجموع الفتاوى وگورئ.

شيخ الاسلام دهغه چا په هکله، چې ساز او سندرو ته غوږ ږدي او اوريدل يې عادت شوي وي، داسې ويلي دي، چې څوک سندرې اوري داسې يې تراغيزې لاندې راشي، چې غبرونه يې ويريدلي، بې حرکتې چوپ او زرونه يې هغه لوري ته ور اوښتي وي. مجموع الفتاوى وگورئ. شيخ الباني رحمه الله عليه ويلي دي: څلور واړه مذهبونه د ساز او سرود د ټولو آلتو په حرام والي متفق دي.¹⁷ سلسله صحيحه ۱/۱۴۵.

- سلسله احاديث صحيحه ج ۱ ص ۱۴۵¹⁷

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

امام ابن قيم رحمه الله ويلي دي: ته به داسې څوك ومومې، چې ساز او سرود ته زياته پاملرنه كوي، مگر په هغه كې د هدايت اوسمې لارې څخه په علمي او عملي ډگر كې كور والي موجود وي، د قرآن كريم داوريډولو څخه به يې د ساز او سرود اوريډلوته ډير زړه كيږي .

په بل ځاى كې يې دسندرو په هكله ويلي دي: دغه ساز او سرود د زنا لپاره زينه ده او د شيطان شريكول او د عقلونو پټول او هغوى ته تغيير ور كول دي، د قرآن كريم څخه د بل باطل او بيهوده څيز په پرتله بندوونكي او مخ اړونكي دي، ځكه نفسونه ساز اوسرود ته زيات ميلان لري او هغه يې خونبيري .

ابن قيم (رح) ويلي: دقرآن كريم مينه او دسندرو غبرونه د يو بنده په زړه كې نه يوځاى كېږي، زما د په الله جل جلاله قسم وي، چې د چا ساز او سرود عادت وي، نو دالله جل جلاله سره به د شريك نيولو څخه ونه ژغورل شي، نو كله، چې يو څوك په ساز او سرود پورې ونهيلي او خپل عادت يې وگرځوي، نو د هر چا غلام ترې جوړكړي، په همدې ډول مور ته دامامانو او علماؤ كرامو څرگندونې معلومې شوې، چې دساز او سرود دحراموالي او له هغه څخه په منع كيدلو يې بيان كړى دى.

استثناء (ځانگړتيا):

د ساز له آلتو څخه ددريا د شرنگانيو څخه پرته په اخرونو او د نكاح په مراسمو كې د بنځو لپاره رواه ده، چې استعمال يې كړي، په دې باندې صحيح دليلونه موجود دي .

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله ويلي دي، مگر پيغمبر صلى الله عليه وسلم په ودونو او د خو شحاليو په نورو پروگرامونو كې ځينې دساعت تيري لوبې روابلې، چې له هغو څخه يو په ودونو او خوشحاليو كې د بنځو لپاره دريا وهل دي، مگر په هغه وخت كې له نارينه و څخه يوهم داسې نه وه، چې يابه يې دريا وهله او يا به يې لاسونه پر كول او چكچكې به يې وهلې، بلكې په صحيح حديث شريف كې دا ثابته ده، چې پيغمبر صلى الله عليه

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

وسلم فرمایلي دي، چکچکې د بنځو لپاره او تسبیح د نارینه و لپاره ده، په هغوبنځو یې لعنت ویلی، چې ځانونه له نارینه و سره یو شانته کوي او په هغه نارینه و یې هم لعنت ویلی، چې ځانونه له بنځو سره مشابه او یو ډول کوي. مجموع الفتاوی وگورئ.

همدارنگه له حضرت عایشې رضی الله تعالی عنها څخه حدیث روایت شوی، چې ویلي یې دي: حضرت ابوبکر رضی الله عنه زموږ کره راغی او زما سره دوه انصاري نجونې وې، کومې سندرې، چې انصارو د بعثت په جگړه کې ویلې وې، هغه یې زمزمه کولې، حضرت عایشه رضی الله عنها وايي: دغه دواړه نجونې سندرغاړې نه وې، حضرت ابوبکر(رض) وویل: ایا د پیغمبر صلی الله علیه وسلم په کور کې هم دشيطان شپیلۍ غږیږي، یعنې سندرې ويل کيږي. په دې ورځ کوچنی اختر وه، نو پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمایل: اې ابوبکره، د هر قوم لپاره اختروي او دغه زموږ اختردی. دا حدیث صحیح دی. ¹⁸ سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وگورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وگورئ.

دا په هغه چا رد دې، چې ددواړو نجونو په دې کړنه او عمل یې د ساز او سرود په روا والي دلیل نیولی. ابن قیم رحمه الله ویلي دي: دحیرانتیا خبره داده، چې تاسو ددوو ماشومو نجونو په سندرو، چې د بلې ماشومې نجلۍ عایشې رضی الله عنها په وړاندې په یادشوي شکل سره یې ویلې دستندرو په روا والي استدلال کوي او دا هم داخترپه ورځ دهغه عربي شعرونو تکرارول وو، چې دزورتیا، جگړو، بنو اخلاقو او نیکو خویونو په هکله ویل شوې وه، نو په هغه باندې نه شي دلیل کیدای، بلکې دا حدیث شریف په اصل کې په همدوی دلیل دی، ځکه حضرت ابوبکر رضی الله عنه دغه کار ته د شيطان شپیلۍ وویله، پیغمبر صلی الله علیه وسلم دا خبره واوریده او رد یې نه کړه او دغو دوو ماشومو نجونو ته یې د ویلواو له هغوی څخه داوړیدلو اجازه وکړه، ایا دغه کار

— سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وگورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وگورئ. ¹⁸

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

دهغه څه دليل كيدى شي، چې تاسې يې كوى او په هغه بڼه پوه ياست، چې هر ناروا عمل پكې وي او هر څوك يې اوري؟

سبحان الله عقلونه او ذهنونه څنگه گمراه شول. په دې اړه مدارج السالكين وگورئ.

ابن جوزى رحمه الله ويلي دي: حضرت عايشه رض په دې وخت كې ماشومه وه، له بلوغ څخه ورسته هېچا له دې څخه د سندرو په هكله پرته له بد گڼلو بل څه نه دي نقل كړي، قاسم بن محمد (رح) د حضرت عايشې رضى الله عنه وراړه و، او له همدې څخه يې علم حاصل كړى، هغه سندري بدې گڼلې او له اوريدلو څخه يې ممانعت كاوه، په دې اړه ¹⁹تلييس ابليس كتاب وگورئ.

امام ابن حزم (رح) او د سندرو روا والي:

مشهوره او معلومه خبره داده، چې امام ابن حزم (رح) سندري روا بللې، لكه څنگه يې، چې په خپل كتاب المحلي كې هم ذكر كړي دي، مگر هغه څه، چې غواړو بايد خلك په دې وپوهوو، چې كله د امام ابن حزم (رح) (يا كوم بل عالم په اړه واورئ، چې سندري روا بولي، نو ذهنونو ته يې دغه ورځني ساز اوسرود راشي كوم، چې په تلويزوني چينلونو، راډيوگانو هوتلونو او كانسرتونو كې موجود دي، نو دا ډيره لويه خطا ده، ځكه دا ډول ساز اوسرود هيڅ مسلمان روانه بولي، داسې يولوى عالم خو په ځاى پرېږده، لكه امام ابن حزم (رح) غوندې، نو ټول علماء كرام دهغه سندرو او ساز په حرام والي سره متفق دي، چې فحشاء، فسق او يا گناه ته انسان كشيوي او تشويق كوي يې، مور د نن ورځې ساز اوسرودوينو، چې څومره ثابت حرام څيزونه پكې منځ ته راځي، د بنځو لوڅ او برېنډ حالت د بنځو او نارينه وگڼل بې حيا گڼون او اختلاط، د زنا او بې لارې خواته بڼكاره بلنه، د شرابو څښل، په داسې حال كې، چې سندرغاړې لوڅه او يالوڅې ته ورته د مرضي زرونو د بې حيا او وچو سترگو په وړاندې په داسې ډول د مينې او محبت بابولالې وايي، چې احساس او خيال يې په عقل خپلې منگولې

19 - تلييس ابليس كتاب وگورئ.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

نښلولې وي او ټول کتونکي، ښځې او نارینه کاره واړه يو په بل ځانونه وراچوي دالله جل جلاله په قهر او نافرمانۍ کې اخته خپلې غوږې وهي له همدې امله وايو: څوک، چې په خلکو کې دامام ابن حزم (رح) دسندرو دحلال والي خبره خپروي، په دې د پوه شي، چې پرته له کوم قيد او شرط څخه په ټولنه کې ددې خبرې خپرول څه تاثير لري، او اغيزې يې څه دي؟ نو دالله جل جلاله څخه ووپرېږئ، او په دې پوه شئ، چې ددې کار پايله څه ده؟ او بايد خپل ځان د الله جل جلاله په پاکه او سپېڅلې لاره برابرکړئ، بيا د په دې پوه شي، چې که دکوم شي په اړه امام ابن حزم (رح) اوياکوم بل څوک دحلال والي وايي او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم څخه په څرگند ډول د حرام والي امر راځي، نو تاته د الله جل جلاله په وړاندې د پيغمبر صلی الله عليه وسلم څخه پرته د بل چا امر منل کومه کټه نه شي رسولی .

سليمان تيمي رحمه الله ويلي دي: که د دهر عالم اجازه او رخصت په يوه مساله کې ومانه يا د دهر عالم د خطا پيروي او تقليد وکړ، نو په تاكې ټول شر اوبدي راغونډ شول .

بې له شكه، الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا [الحشر/7]²⁰)

ژباړه: او هغه څه چې درکړي دي تاسې ته رسول (دالله) نو وايې خلی، ويې نيسي، قبول يې کړئ او له هغه څه نه، چې منع کړي يئ، (رسول الله) تاسې، له هغه څخه بيرته شئ (مه يې غواړئ)

او همدارنگه الله جل جلاله فرمايلي دي: (فَلْيُحَذِّرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [النور/63]²¹)

ژباړه: پس ودويريږي هغه کسان، چې مخالفت کوي له امره (حکمه) ددغه (رسول زما) له دې نه، چې ورسپري دوی ته څه فتنه (آفت په دنيا کې) يا ورسپري دوی ته عذاب درد ناک په اخرت کې .

- الحشر سورت ۷ آيت شريف .²⁰

- نور سورت ۶۳ آيت .²¹

ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره

خومره بڼه يې ويلي دي: علم هغه دی، چې الله جل جلاله ويلي وي او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم څخه ثابت شوی وي، بل دامت اجماع ده هڅه اوهاند پکې وکړه او له دې څخه وويرېده، چې د يو فقيه د نظر او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ترمنځ په ناپوهۍ سره اختلاف منځ ته راوړي .

د اسلامي ترانو او شعرونو د ويلو حکم:

دهغو اسلامي ترانو او شعرونو حکم، چې د ساز او موسيقۍ له آلاتو سره مل نه وي په لاندې ډول دي: د پيغمبر صلی الله عليه وسلم او د هغه د اصحابو کرامو رضی الله عنهم څخه دا ثابته ده، چې شعر يې اوريدلی، په خپله يې ويلي او د بل څخه يې دويلو غوښتنه کړې ده، دا کار يې په سفرونو، کورونو، مجلسونو (بنډارونو) او ټولو مصروفيتونو کې په انفرادي (يوازيتوب) کې ترسره کړی، لکه حسان بن ثابت رض، عامر بن اکوع رض، او انجشه رضی الله عنهم چې په يوازيتوب سره او هم په ټولنيز ډول يې هم کړی، چې د خندق په غزا کې د کندې دکيندلو په برخه کې له حضرت انس رضی الله عنه څخه داسې حديث روايت شوی، چې ويلي يې دي: کله، چې پيغمبر صلی الله عليه وسلم وليدل، چې مور دديرې سختې لورې او تکليف سره مخامخ يو، ويې فرمايل: اې الله ج دا ژوندپرته د اخرت له ژوند څخه کوم ارزښت نه لري، ته مهاجرينو او انصارو ته بښنه وکړه، صحابه کرامو په ځواب کې وويل: مور هغه خلك يو، چې له محمد صلی الله عليه وسلم سره مو په جهاد کولو ترهغه پورې بيعت کړی دی، ترڅو، چې ژوندي يو.²² دا حديث بخاري په ۳-۱۰۴۳ مخ کې روايت کړی دی .

اوهمدارنگه اسلامي ترانې او شعرونه په غونډو او محفلونو کې ويل هم روا دي: ابن ابې شيبه (رح) په حسن سند سره د ابو سلمه بن عبدالرحمن رض څخه روايت کړی، هغه ويلي دي: صحابه کرامو د شعرونو له ويلو څخه مخونه نه وو اړولي او نه کمزوري او ضعيف وو، په خپلو غونډو کې به يې شعرونه ويل، د جاهليت

- صحيح البخاری ج ۳ ص ۱۰۴۳ . ۲۲

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

کارونه به یې بدګیل، خو کله به، چې له دوی څخه ددین په هکله څه وغوښتل شول (پوښتنه به په دیني مساله کې ترې وشوه) نو دوی یې له امله به یې دسترګو سپین او تور سره ګډ شول (دیر احتیاط به یې کاوه)²³ مصنف ابن ابی شیبېه 8 ټوک 711 مخ، دغه د لیلونه دشعرویلو روا والی ثابتوي، اگر که دا شعر د یوکس له خوا وي او یا هم د ترانې په څیر وویل شي، په داورو حالتو کې روا دي.

په نري بنایسته او لوړ غږ سره شعر ویلو ته ترانه وايي. قاموس محیط.

دترانې ویلو لپاره ځینې قاعدې شته، چې علماو راته ټاکلې او هغه دادي چې:

- ۱ - د ترانې ویلو په وخت کې باید د ساز له حرامو آلاتو څخه کار وانه خيستل شي.
- ۲ - باید دومره زیات ونه ویل شي، چې د یو مسلمان عادت وګرځي او په هر وخت کې پرې مصروف وي، چې ددې له امله یې فرضونه او واجبات ضایع او له منځه لاړشي.
- ۳ - داتراني دښځو په اواز ونه ویل شي.
- ۴ - په دې ترانو کې باید بد او حرام الفاظ استعمال نه شي.
- ۵ - باید د بې حیا او فاسقو خلکو له غږ سره ورته والی ونه لري.
- ۶ - باید دپته پام وشي، چې د ترانې دویونکي داسې غږ نه وي، چې اوریدونکی په فتنه کې اچوي او په حرکت یې راولي، لکه څوک، چې سندرې او ساز اوري.

ددې موضوع په اړه د زیاتو معلوماتو د ترلاسه کولو لپاره لاندې کتابونه وګورئ.

۱- الاعلام بنقد الحلال والحرام دصالح فوزان لیکنه .

۲- السماع د امام ابن قیم (رح) لیکنه .

- مصنف ابن ابی شیبېه ج ۸ ص ۷۱۱ . 23

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

۳- تحریر آلات طرب د شیخ البانی لیکنه:

په پای کې اما م ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللفهان کې ویلي: په دې پوه شه، چې دسندرو لپاره ځینې خاصیتونه او ځانګړتیاوې شته، چې د هغې په اثر په زړه کې نفاق پیدا کیږي او پرې رنگیږي او داسې زرغون کیږي، لکه په اوبوسره، چې وابنه زرغونېږي.

له خاصیتونو څخه یې:

دانسان زړه غافل او مصروفوي، دقرآن کریم د پوهې او په هغه کې د فکر کولو او په هغه د عمل کولو څخه یې بندوي، ځکه سندري او قرآن کریم په زړه کې هېڅکله هم نه سره یو ځای کیږي، ځکه قرآن کریم انسان د نفسي غوښتنو له قبلولو منع کوي، په عفت او پاکوالي امر ورته کوي، د نفس دغوښتنو، د گمراهۍ دلاملونو او اسبابو څخه یې لرې کوي، د شیطان له پیروي څخه یې منع کوي، خو ساز او سندري په دغو ټولو دعمل کولو امر ورته کوي او بنایسته یې ورته انځوروي، نفسونه یې په حرکت راوړي ترڅو د گمراهۍ لار غوره کړي، داخلي احساسات یې راپاروي او تکلیف ورکوي ترڅو، چې دهرې بدې په لور یې په حرکت راوړي، چې په پای کې د روغ او رښتیا سره یوځای کړي، یوه ښکلې خبره ترې راوباسي، نو سندري او شراب د یوشې غبرګوني ملګری دی، بې حیايۍ او بدیو ته د رسیدو لپاره د یوه جیلب جوړه آسونه دي.

ای مسلمانانو! خپل ځانونه او غوږونه له ساز او سرود څخه پاک وساتئ، د جنت په باغونو یې خو ندور او خوشحاله کړئ، دقرآن کریم په حلقو کې ګډون وکړئ، د پیغمبر صلی الله علیه وسلم دخوږو احادیثو له زده کړې څخه ګټه واخلي، ځکه ددې زده کړه له گمراهۍ څخه لارښوونه، د سترګو رڼايي، تقوی او پرهیزګارۍ ته تشویق او هڅونه، د زړه ژوند یتوب، د نفسي غوښتنو څخه لرې والی، چې دا په خپل ذات او اصلیت کې درملنه او رغونه ده. دالله پاک له عذاب څخه ژغورنه او دلیل دی.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

نو باید د هغو خلکو ملگري وکړئ او ځانونه ورسره يوځای کړئ، چې الله پاک يې په اړه فرمايلي (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ

اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ [المؤمنون/3].²⁴

ژباړه: او هغه (کسان هم بهرمن شول) چې دوی له ناکاره (بدو اقوالو او افعالو) څخه مخ گرځوونکي دي.

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې مسلمانانو ته، په خپلو کارونو کې د پوهې له سمبالتيا سره جوخت، په

خپل دين دثابت او کلک پاتې کيدلو توان ورکړي، بې شکه الله جل جلاله خپلو بندگانوته ډير نږدې او

توبه قبلوونکی ذات دی.²⁵

دوهم فصل :

په دنيوي ژوند کېني د ساز او سرود ځيني اغيزي:

د موسيقي دنيوي اضرار:

اوس په نړۍ کې موسيقي د مخدره موادو په حيث پيژندل شوې ځکه هغه کسان چې له موسيقي سره عادت شوي د هغوی ټول فکر د موسيقي په هکله وي او د دوی په اعصابو باندې يو ډول سستي حاکمه وي او بيا دا خلک غير له شهوت، عشق بازی، بنکلا پرستی نه نور څه نه پيژني او د دوی عقل د موسيقي په واسطه داسې محاصره شوی وي چې بيا دوی له عفت او حيا، عدالت او انصاف، ورورولې او غيرت څخه خلا صيږي.²⁶

۱- دغم او مصيبت څخه په امان نه پاتې کيدل.

- المؤمنون سورت ۳ آيت .²⁴

- د لومړي فصل زيات معلومات می د این رجب السلفی له کتاب ساز و سرود از دیدگاه اسلام څخه اخستی دی.²⁵

-آن لاین اسلامی لارښود وکوری.²⁶

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

- ۲- ددعا نه قبليدل.
- ۳- په هغه مجلس يا محفل کي چي ساز او سرود په کښي وي د پرښتو نه داخليدل.
- ۴- دنفاق سبب جوړيدل - دساز او سرود د ډيرو ترخو اغيزو څخه يوهم دخلکو په منځ کي دمنافقت او دوه مخي صفت پيدا کيدل.
- ۵- دزنا سبب جوړيدل .
- ۶- دخپل ناموس په اړه بي توپيره پاتي کيدل.
- ۷- دالله جل جلاله درحمت څخه محروميدل.
- ۸- دشيطان پرستش کول.
- ۹- دکورڅخه دخير اوبرکت ختميدل.
- ۱۰- دتښ لاسی اومسکيني باعث کيدل.
- ۱۱- دزړه سختوالي.
- ۱۲- موسيقي د اخلاقي فساد مهم عامل دی.²⁷

دنبوي سيرت په غونډوکي سازاوسرود:

پيغمبر صلي الله عليه وسلم فرمايلي دي: زه دساز اوسرود د آلاتو دله منځه وړلوپه خاطر راليرل شوي يم. نن ورځ کوم محفلونه اوغونډي چي دپيغمبرصلي الله عليه وسلم دتوصيف اوتجليل په خاطر جوړيږي اوکوم شعرونه او نعتونه چي په کښي ويل کيږي په هغي کي ډير په زوراو خور سره ساز اوسرود هم ويل کيږي چي دنوروترانو او دپيغمبر صلي الله عليه وسلم دنعت تر منځ کوم ځانگړي توپير نلري آيا ددي څخه زيات دپيغمبر صلي الله عليه وسلم په سيرت نوري ملنډي هم شته؟ بنځي اونارينه ډلي ډلي په راډيو اوتلويزيون کي نعتونه وائي بنځي په بشپړ سينگار سره دتلويزيون په پرده راځي پداسي حال کي چي الله جل جلاله دبنځي په اړه په قرآن کریم کي فرمايلي دي: (وَلَا تَبْرَحْنَ تَبْرِجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى [الأحزاب/33])

ژباړه: او تاسو پخپلو کورونو کې قرار ونيسی او تاسو د لومړنی جاهليت د زينت په شان زينت مه ښکاره کوی

ددي سره سره چي نبوي سنت ترپښولاندي کيږي دپيغمبرصلي الله عليه وسلم دنکلي سيرت مخالفت کوی بياهم ددي طمع او هيله لري چي دالله جل جلاله رحمتونه به پري نازل شي، ددي څخه به دخمکي پرمخ لويه غلطي نوي ځکه چي دغه ډول ناروا کارونه دالله جل جلاله عذاب او عتاب ته دعوت اوبلنه ده (28).

- نن ټکی آسیا ، اصلاح آنلاین و کوری .²⁷

28 - دمحمد تقی عثمانی داصلاحی اوتربيتي خطبوڅخه .²⁸

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

آيا واقعا ساز او سرود دروح غذا او دوصال سبب دي:

ساز او سرود دوصال سبب ندي بلکي په انسان کي دوصال خيال تحريکوي ، يواځني کارچي ساز او سرود يي سرته رسوي دادي چي : دخيال او فکر څخه تيريري دشکل او څيري جوړښت ته رسيږي ، مور نه پوهيږو که چيري خلکو. په ځانگري ډول زمور دگران هيواد ساده لوهو وگړو. ساز او سرود ته پدي بي حده پيمانه مخه نه واي کړي او واقعيتونوته يي نظر کړي واي څومره زيات به يي دترقي او پرمختگ لاروهلي واي .

بايد دغه مهم ټکي ته وگورو چي: داصحيح ده چي د ساز او سرود کوم خوځښت چي په انسان کي منځ ته راځي مور دخپل حقيقي موجوديت څخه پورته کوي مگر کله چي ساز او سرود ختم شي پخپل ځان کي يو حقيقي خوځښت احساسوو او وینو چي ساز او سرود ديو سوري شکل ځانته نيولي وه او هغه دمنځه لاړ، مگر واقعيتونه په هغه پيمانه سره پاتي شول، که چيري دساز او سرود دعاشقانو خبره رښتيا وي چي ساز او سرود انساني روح تصفيه کوي نوبيا ولي په شرق او غرب کي کومي ذهني او رواني مريضې ، اخلاقي فساد چي منځته راغلي ، خبري کول دشرم ځاي دي؟

ددي څخه چي تيرشو ځيني وايي : چي هره ترانه (لهو) بي گټي نده بلکي دهغي حکم دهغه شخص ترنيت پوري تړلي دي.

ښه نيت د نيرديوالي سبب او مزاح داطاعت سبب گرځي .

دغه ټکي هم دتوجه وړدي چي : يوه سندره پخپله اوهم څه چي په کښي دي لهو او باطل دي ، ځکه هغه تراني چي ويونکي يي پداسي ډول سره وايي چي خپل غږته ترنم ورکوي اويا قصداً اوريدونکي تحريکوي – لکه دکابل دهوتلونو ، موټرونو ساز او سرود چي د ډيرلورغږپه سبب روغ شخص مريضوي زيات خبث خو يي لادا چي ځيني ښځينه سورلي موټروان ته د بکس څخه فيته ورکوي ، په ځانگري توگه دطورخم او کابل پدي اورده لاره، دکابل مزار، اوکابل تخار دلاري په اړه خوڅه ويل عقل تغيروي، دتلويزيون خباثت خو پخپل ځاي پريږده چي په هندي او ايراني سريالونو يي خلک دهر کاروبار څخه ويستل- اوپدي سندروسره غواړي چي ويده غرائز را بيدارکړي مرضي زړونوته فريب اودوکه ورکړي.

ددي وضاحت څخه وروسته هراوريدونکي کولي شي پخپله مفتي اوفقيه شي که چيري داسي ساز او سرود ته غور ايردي چي نفسي غوښتني يي راپاروي اوپه فتنه کي يي اچوي اوبي گټي فکرونوته يي بيابي او حيواني غوښتني يي پر روحاني غوښتنو راجکوي نوپه ده لازم دي چي له اوريدو څخه يي ځان ليري کړي او دهغه لوري څخه چي دده دين، زړه او روح ته يي دفتني باد راځي ځان وساتي.

په حديث شريف کي راغلي دي چي هوښيارانسان خپل وخت ددي څيزونو څخه پرته په بل څه کي نه لگوي:

۱- دخپل ژوندلپاره کوښښ .

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

۲- د آخرت لپاره تياري.

۳- د حالوکارونو څخه خوند اخستل .

نوله همدي کبله بايد خپل وختونه په عادلانه توگه د دغه دريو څيزونو ترمنځ وويشو او پدي باندي بايد وپوهيږو چي الله جل جلاله دهر انسان څخه دهغه د عمر په باره کي پوښتنه کوي لکه څنگه چي په حديث شريف کښي راغلي چي په څه ډول دهغه تير کړ او همدا ډول د ځواني په هکله پوښتنه تري کيږي چي په کومه لاره کي دمصرف کړه.

سندري او نشه يي توکي :

دهغو څيزونو څخه چي ډيرزيات د ځوانانو ذهنونه نشه کوي ، او پخپل ذات کي دايوه نشه ئي ماده ده او هغه سازاوسرود دي دا دهغو څيزونو څخه دي چي هرڅوک پخپله طبع تري خوند اخلي مگر ددي ترڅنگ انسان د جدت څخه راباسي او بې هدفه شخص تري جوړوي ، کوم ځوان چي زياتره وخت يي په ساز او سرود سره تيريږي او په همدي سره بلد وي هغه شخص په ټوليز ډول د ژوندانه دکارونو دټولنيزو اوسياسي چارو څخه غافل اوناخبره وي په همدي ډول کوم انسان چي په نشه يي توکو عادت وي نشي کولی چي يوجدي اوبا تصميمه شخص تري جوړشي ترڅو وکولاي شي چي په سياسي مسائلو کي فکراوسوچ وکړي .

ساز او سرود دانسان فکرداسي جوړوي چي په بل څه کي دفکر کولو جوگه نه وي .

د سازاوسرود او نشه يي توکو ترمنځ تړاو پدي ډول سره بيانووچي: سازاوسرود په ټوليز ډول دنشه يي توکو په ردیف کي قرار لري ځکه چي دنشي داغيزو څخه په هيڅ ډول انکارنشي کيدي ، بلکي نشه پخپله ډولونه لري انسان کولاي شي چي خپل اعصاب په مختلفو لارو سره نشه کړي کله دالکولوپه خوړولوسره ، او کله دهر وئينو گرد ، دپوزي له لاري په کش کولو سره ، اوکله دترزيق کولو په وسيله ، اوکله هم دانشه دغوږو له لاري ترسره کيږي.

ساز اوسرود اوکنسرت ته غوړ نيول داوريډونکي په اعصابو دنشه يي توکو په څير اغيزي کوي کله دومره سخت تاثير پري کوي چي انسان ديو بي احساسه شخص غوندي دخپل طبيعي حالت څخه راباسي او دهرڅيز څخه يي توجه اوفکر په بشپړډول راگرځوي .

دغه ټکي رښتيا کيږي چي ساز اوسرود دنشه يي توکو ټول عيبيونه اوضررونه په ځان کي لري هغه فوق العاده تاثير چي ددي په وسيله منځته راځي همدا نشه ده کله دا اغيزي دومره قوي وي چي انسان خپل عقل او هوش دلاسه ورکوي او په غيرعادي حرکاتولاس پوري کوي آيا ددي څخه به اوچته نشه هم وي !

کله چي انسان د ساز اوسرود دنغمي تراغيز لاندي راشي په اعصابو يي يو ډول سستي او نرموالي منځته راځي دانساني مفاهيمو څخه پرته دشهوانيت ، عشق بازي ، بشکلتيا نه نور څه ددي بي عقل په نظر نه راځي پداسي

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

ډول يي د احساس او قوت مخ پوښلي وي چې ددي سپيڅلو معناوو لکه ترحم ، ځوانمردي ، عفت ، حيا ، امانت ، برابروالی ، ورورگلوي ، لورتيا ، کونښن ، هڅي ، مقابله ، دخپل هدف په لار کي استقامت ، داتولې دهيريدو په باد لاهوکړي .

يو عالم وايي: ساز او سرود د اعصابو په نشه کولو کي دنشه يي توکو څخه هم زيات اغيزلري .

ساز او سرود د طب له نظره:

يو دهغه عمده او اساسي واقعيتونو څخه چې تراوسه پوري يي حقيقت ددير وپوهانو اومحقيقينو څخه پت وه ، خو د علمي پرمختگ له برکته دهغه څرنگوالي ښکاره شو او پوهانو پدي اعتراف وکړچي : ساز اوسرود د ډير زيانمن اثارو اغيزي لري چې دعصبي سلسلي پرمخ پيدا شوي او د ساز اوسرود په اوريدو کي افراط اوزيات والي د ږړدني اورواني مرضونه منځته راوړي دي .

دايوه ښکاره خبره ده چې په لومړي سر کي ساز اوسرود يو ډول کشش او خوند لري چې دانسان دروح تل ته رسېږي او اوريدونکي دخپل ځان څخه بي خبره کوي .

ايا داسي څوک به هم وي چې د ساز اوسرود دا بد او ناروا عمل به بد ونه بولي خو هلته ځيني داسي خلک هم شته چې داسا حرا نه خوندورو سندرو پري اغيزکړي او دهغه په ملاتړ اولارشوي اودهغه ارزښت يي دښايسته هنرونو په لست کي راوستي .

ځيني داسي خلک هم شته چې د ساز اوسرود د تاوان اوضرر په اړه څه ويل کيږي دکوم فکر او دقت څخه پرته دا ښکاره کوي اووا يي چې : اوس په ځيني هيوادونو کي عصبي او روحي مريضان په ساز اوسرود سره تداوي کيږي ، اودسرود ځيني آراموونکو آلاتوته ځيني ډاکترانو دا وریدو توصيه کړي .

پدي اړه بايد پاملرنه وشي چې :

لومړی : دغه مطلب ترکومي اندازي تبليغاتي او تشریفا تي اړخ لري ، تبليغاتي اړخ يي لاپريږده خو دنړي په کوم يو علمي مرکز کي د ساز اوسرود په وسيله ليونيان او روحي مريضان تداوي شوي او په هر کال کي دهغي مثبتته نتيجه ددومره ډيرو روحي مريضانو په انډول څومره ده؟

دوهم: زياتره ډاکتران پخپله هم پدي عقیده دي چې په ساز سره د مريضانو درملنه ډيره کمزوري ده لکه چې (اسکريل) ليکي : زه پدي اعتراف کوم چې د ساز اوسرود په وسيله تداوي ناکامه ده او يوه اندازه وخت هم پري ضائع کيږي .

درېم: دتجربې له اړخه ددي موضوع په هکله کوم قاطع دليل نشته پرته له هغه دسترگو دليدلو حالاتو څخه چې په غربي هيوادونو کي د رواني او ذهني مريضانو شمير ورځ په ورځ زياتيږي اوهمدارنگه دنړي لويو طبي

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

مرکزونو دا اعلان کړي چې : د ساز او سرود ترټولو مهم اثر د اعصابو کمزورتيا او په ذهني مرضونو اخته کيدل دي.

د ذهني او عصبي مرضونو په تداوي کبني د ساز او سرود رول:

د ساز او سرود زيانونه د طب له نظره ديزيات دي مگر وړاندي ترهغه چې د ساز او سرود د ډيرو بدواغيزو په تفصيل سره په څيرني پيل وکړم بايد دغه ټکي ته پاملرنه وکړو چې د فيزيولوژي برخي پوهانو دانسان اعصاب په دوه برخو ويشلي :

۱- سمپاتيک اونباتي اعصاب:

نباتي اعصاب په دوه ډوله دي : سمپاتيک، پاراسمپاتيک. په بدن کي د سمپاتيکو اعصابو وظيفه داده چې : درگونو تنگوالي، د صافو غړو انقباض ( ) دويي د فشار د ترشح او کموالي ايجاديدل .

د نباتي اعصابو دغه ډولونه (سمپاتيک، پاراسمپاتيک) چې په بدن کي يودبل مخالف اعمال سرته رسوي ترڅو چې د بهر څخه پرهغوي خوځښتونه او تحركات نوي راغلي د بدن نظم او تعادل ساتي مگر کله چې د بهرنيو خوځښتونو په اثر د دغه دواړو عصبي سلسلو تعادل له منځه لاړ شي بدن ته زيات شمير جسمي او عصبي زيانونه منځته راوړي .

يود ډيرو مهمو بهرنيو عواملو څخه چې د سمپاتيک او پاراسمپاتيک عصبي سيستم توازن او تعادل په حرکت او خوځښت راوړي د ساز او سرود ارتعاشات (څپي) دي.

ساز او سرود د غمگيني د تارونو او فعالو سندروسره : کله پدي ډول د سمپاتيکو او پاراسمپاتيکو عصبي سيستمونو تر منځ تعادل له منځه وړي چې د ژوند اصول او بنسټونه لکه جذب (راکشول) دفع کول ، هضمول ، ترشح کول ، د زړه ټکان ، دويي فشار او نور مايعات گډوډ کوي او انسان د ډيرو نورو مرضونو سره مخامخ کوي. وروسته له دي چې په لنډ ډول مو د فيزيولوژي د پوهانو څيرني دانسان د عصبي سيستم په برخه کي څرگندي کړي اوس د ډاکترانو او طبي عالمانو اقوال او نظريات د ساز او سرود د زيانونو اوضررونو په هکله په لاندې ډول بيانوو:

د ساز او سرود مهم او خطرناک تاثيرات او اغيزي :

ساز او سرود د اعصابو د کمزورتيا مهم سبب دي، دنړۍ د لويو طبي مرکزونو په نظريه اوريدونکي کي هغه مهم اثر او اغيزي ساز او سرود يي پري اچوي د اعصابو کمزورتيا ده نودغه موضوع پدي سره د اهميت ورده چې اروپايي د ډير مشکل سره مخامخ کړي ده ځکه چې د اعصابو کمزورتيا دنورو مرضونو زيربنده ده دهر ډول بدني او ذهني تکليف د پيدا کيدو اساسي سبب او علت هم همدادي.

پدي چې دنړي د زياتو طبي مرکزونو او علمي مؤسسو د څيرنوله مخي دې نتيجي ته رسيدلي چې د ذهني او عصبي مريضانو اساسي اوتر ټولو لوي سبب همدغه ساز او سرود او کنسرت دي اودغه نظريه (تيوري) د زياترو اروپايي

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

اوامريکايي پوهانو دتائيد ورگرځيدلي ده اوپه تدريج سره ټولو پوهانو په همدې نظريې دتائيد مهر ولکاوه تردي چې دزياترو اروپايي اومريکايي پوهانو ،ليکوالانوله اړخه خپلو حکومتونو ته دا وړانديز وشو چې کوم خطرناک مرضونه چې دسازاوسرود په وسيله رامنځته کيږي بايد مخه يي ونيول شي چې تر ټولو مهم د اعصابو کمزورتيا ده کومه چې د سازاوسرود په سبب منځته راځي.

دکولمبيا دپوهنتون پروفيسور(ولف آدلر) وايي: دسازاوسرود ډيرغوره او زړه راښکونکي غږونه دانسان داعصابو په لري ډيربد آثار او اغيزي منځته راوړي .

دده څيړنو په امريکا کي دومره تائير وکړ چې په زرگونو وکړي دده ملکري شول سازاوسندري يي په خپلو ځانونو حرامي کړي او ددي غوښتونکي شول چې دعام کنسرت مخنيوي وکړي .

ساز او سرود دزړه دسکتې اوټکان سبب کيږي:

د زړه دسکتې او ټکان دمهمو اسبابو څخه ساز اوسرود ته غورځايښودل گڼل شويدي پدي اړه ډاکتر (آوريزن اسوت مارون) وايي: دساز څخه راغلي دانسان داخلي حرکت او خوځښت دقلبي سکتې ترټولو لوی عامل اوسبب دی ځکه چې زياتره سازنده گان دزړه په سکتې (دریدو) سره مړه شوي دي ددي وضاحت څخه داپه ډاگه کيږي چې دانسان داخلي حرکت کوم چې دساز په وسيله منځته راځي څو مړه زيات خطرناک دي ،په انگلستان کي دماشومانو دروانشناسی متخصص ډاکتر (رپرټ) دزړه دټکان په اړه داعقیده لري چې ماشوم دمورپه کيډه کي دساز اوسرود تراغيزي لاندي راځي که چيري حامله ښځه سازاوسرود ته غوږونيسي نوپه کيډه کي يې دماشوم دزړه ټکان زياتيږي چې دغه حالت دشپرومياشتو څخه وروسته منځته راځي.

ساز اوسرود دويښې د فشارسبب کيږي:

دسازاوسرود دډيرو خطرناکو زيانونوڅخه يوهم دويښې فشار دي ډاکتران پدي اړه خپلې نظريې لري چې په لنډ ډول يې خوبيلگې وړاندې کوم:

زياترو آلماني روان شناسانو داخبره ثابته کړې ده چې ساز اوسرود دويښې فشارپورته اوبښکته بيابي ،يو اروپايي ډاکتر دويښې د فشار دلاملونو دڅيړنې په درشل کې کوم چې په نوي دنيا کې ډير زيات شوي دي ،د فشارآله يې په لاس وتړله اوراډيو يې چالانه کړه دساز اوسرود دمختلفو پروگرامونو په اوريدلو سره لاندي نتيجه ته ورسيد چې:

الف : په هره اندازه چې سازاوسرود ناخوښه اوغيرمناسب وي په همغه اندازه دويښې فشار زياتيږي ،دساز اوسرود د اوريدلوپه مهال کوم آوازونه چې دروح دستي او سترتيا سبب گرځيدل په يقيني ډول دويښې فشار دومره اوچت شو چې ډاکتر يې وارخطا کړاوحيران شو.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

ب: د ساز اوسرود ځينې ډولونه داسې دي چې د آرامۍ اغيزې لري ترهغه وخته چې دوام لري دويښي فشاردعادي حالت څخه ډيرښکته کيږي.

ج: ساز اوسرود د ډاکټر په روح اودويښي په فشار داسې اغيزې لرلې چې په يقيني ډول يې دهغه روغتيا ته گواښ پيدناوه .

پروفيسور (هنکري اوگدن) دلويښانا دپوهنتون دروانشناسۍ استاد چې پنځويشت کاله يې درواني ناروغيو په اړه څيړنې کړې په نيوز ويک مجله کي يې مقاله ليکلې وايي: ډاکټر (ارنولدفريدماني) دنيويورک دشفاخاني ډاکټر او دسرردر دکلينک رئيس دنور الکترونيکي ماشينونو په مرسته د مغز دڅپو تعين او هغه تجربې چې دزرگونو مريضانو دمراجې اوراتک څخه يې ترلاسه کړي ثابتوي چې: يو دډيرو مهمو اسبابو څخه چې دروحي اوفکري خستگۍ ستوماننیا او دعصبي سردردي باعث گرځي سازاوسرود ته غوراينېدول دي په ځانگړي ډول هغه کسان چې په ډيردقت او بشپړپام سره موسيقي اوري.

ساز او سرود دارادي دستوالي لامل دی:

دارادي دقوت ، کمزورتيا ، غير ارادي حرکات او خوځښتونه دسازاوسرود دحتمي زيانونو څخه گڼل کيږي ، دساز اوسرود شوم اوډ سندريز غبرچې دغريزوکشولو په وسيله اوهمدارنگه متحرک آوازونه دا ټول توان او طاقت سستوي دبدن ټول اعضاء دانسان د ارادي توان څخه وباسي.

سازاوسرود دسستی اوکسالت لامل دی:

دسازاوسرود داغيزو څخه يو دسستی او افسردگۍ دحالت منځته راتلل دي په هره اندازه چې دانسان په اعصابو باندي سازاوسرود چاپيرشوی اومنکلي يې پرې لگولې وي په همغه اندازه دسستی ، اوتبليي روح په انسان باندي غورځيږي په انسان کې دمطالعې شوق لږيږي ، استعدادي کمزورۍ کوي ، دسازاوسرود هغه عميق اوزيانمن تاثيرات اواغيزې چې پراعصابوپريوزي ، فطري استعداد اوفکري نبوغ چې په تحصيل کې دپيشرفت او وړاندي توب اصلي لامل دی په بشپړډول له منځه وړي.

سازاوسرود دفکري رکود اوتاريکۍ لامل دي:

يوبل دقطعي اوثابتو زيانونو څخه چې سازاوسرود يې لري دادی چې يوعجيب فکري رکود په اوريدونکي کې منځته راوړي لويوپوهانو دغه حالت ته (دفکرېندول) ويلي دي ، اوهمدارنگه د(آيين حفظ وتقويت حافظه) کتاب کې راوړي: دانسان دحافظې دختمولوداساسي عواملوڅخه سازاوسرودته غراينېدول دي.

سازاوسرود دقضاوت دتوان له منځه وړلولامل دی:

کله چې سازاوسرود دانسان په ذهن اواعصابو تسلط ومومي نوداسې يوحالت پرانسان راځي چې په بشپړډول دصحيح قضاوت اوسموافکارو څخه لاس په سر شي اوکله هم هرڅه دده په نظر يوشان ښکاري.

ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

ساز او سرود د باصري (ليدني) حس له منځه وړي:

دسترگو دفيزلوژي له پلوه ، دسترگو دعضلاتو سم او صحيح حرکت ددوه ډوله سمپاتيک اوپاراسمپاتيک اعصابو په وصيله منځته راځي ، کله هم دباندنيو خوځښتونولکه ساز او سرود ، نوله همدي امله ددواړو عصبي سيستمونو تعادل له منځه ځي چې پدي مهال يو دډيرو بدواغيزود جملې څخه دلیدني قوت (د باصري حس) کمزوري کوي.

ساز او سرود داخلاقى فساد او هلاکت لامل دی :

د ساز او سرود هغه قطعي اوحتمي زيانونو څخه چې دموسيقى دبدو او ازونو په وسيله چې پوهان دهغي پایلې ته رسيدلي دي اخلاقي فساد او دفحشا خپرول دي ځکه چې موسيقى وگړي دشهوت په لور او دحيواني قوې دحرکت او خوځښت خواته بيایي پدې ډول چې څومره دخرابو انساني موازينو څخه لري موسيقى ډيره اوريدل کېږي ، په همغه اندازه ښکته اونا انساني اخلاق اوفساد زياتيږي ، لکه څنگه چې زمور پدې اوسنۍ تش په نوم ديموکراسي نظام کې دهري بريندو فلمونو ښکار شوي يو اودتولي کفري نړۍ دملنډو ځاي گرځيدلي يو اوديو فرهنگي پلان شوي استعماري هجوم هدف گرځيدلي يو داټول پدي چې دين مو پريښۍ داسلامي مقدساتو حمايت نه کوو ، دکفارو مقابلې نه کوو ، کفارو ته مومخه ورکړي حتي ځيني لاداهم وايي چې ميلمانه دي اوکه دشوون اسلامي دکوم عالم سره مخ شې هغه بيا وايي چې راغلي کفار مستامين دي مقابلې يي ناروا ده دحکم تعميل يي ضروري دي څومره دافسوس خبره ده دانه وايي چې دوي خو د ۵۲B الوتکو په زور راغلي دي زمور هيواد يي نيولى هيواد مواشغال شوى .

الله جل جلاله فرمايي: (وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ [البقرة/120] يعني: هيڅکله به له تاڅخه يهود اونصاري راضي نشي تردي چې د دوي متابعت اوپيروي وکړي .

په زور راغلي خلک په رضانه ځي مصارف يي شوي دخپلې باطلې عقيدې لپاره يي سرونه ورکړي همدا اوس زمور په گران هيوادکي دخلوينستوهيوادونو نظامي اډې موجودې دي زمور دهيواد ځمکه او فضاء دهمدوي په ولکه اوسلته کې ده لاس موټرلي خوې موبندې ، که څه احساس اوخوځښت راکې پيداشي بيا موديبان دآزادۍ ، ديموکراسۍ د ډالري معاشونو په شوو وعدوسره غلي کړي ، درتبواومعاشونواوسنۍ ظالمانه نظام راته څرگندکړي ، راتلونکي مودسراب په څير راته وبردښوي...

خوای افسوس چې هم ايمان لاړواوهم پارلمان داخرت ورځ ډيره سخته ده، دځانکندن زړه درديدونکي حالت دقبر عذاب ، دنکير اومنکر سوالونه او بياهم دبرخ ژوند.....

ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

ساز او سرود د احساساتو او عواطفو د منځه وړونکي:

د ساز او سرود د ډیرو بڼو او آثارو او اغیزو څخه یوه اوریدونکي کې د احساساتو او عواطفو له منځه وړل دي، ځکه ساز او سرود عواطف کموي او ورور ولي له منځه وړي، داسې ډیر تجربه شوي چې کوم خلک چې دانسانیت عواطف د مینې او محبت حس یې داسې درجې ته رسیدلي وي چې په ډیره وړوکې حیرانوونکې منظرې او کوچني انځور سره تراغیزې لاندې راځي، خو په دوامدار ډول د ساز او سرود په اوریدو سره خپل عواطف او احساسات داسې له لاسه ورکوي چې د زړه رابښکونکو او ټکان ورکوونکو منظرو په لیدلو سره هم په دوي کې کوم کوچنی اثر او اغیزې ځای نلري نوڅومره چې موسیقي زیاته اوریدل کېږي په همغه اندازه احساسات هم کمېږي باید دانکنته په پام کې ونیول شي چې: ښایي کله سازندگان (چې مور په پښتو کې ډمان ورته وايي) د ځینو وړوکو منظرو په لیدلو سره ناآرامه شي آن تردې چې زیات به وژاري، باید د پښتو څیر شو چې ددوي دغه ژړا ددوي دکمزوري ارادې او د قوت د تعادل د منځه تللو ښکارندويي کوي نو دا عصابو او ارادې کمزوری باید د عاطفې او احساس د موضوع سره اشتباه نکړل شي.

د ساز او سرود ډیر بد اثرات دانسان په وجود کې منځته راځي چې:

- ۱- د غیرت له منځه تلل.
- ۲- د سمپاتیک او پاراسمپاتیک اعصابو د توازن او تعادل نشتوالی، یعنې ددغه دواړو عصبي سلسلو د بې نظمی په صورت کې لاندې ستونزې او مشکلات منځته راځي: بیلابیل زیانونه او خللونه لکه: سستی، بې اراده توب، سرگرځیدل، بې اختیاره راغورځیدل، د معدې پرسوب، عصبانیت.
- ۳- ماني (Manie) مرض یو ډول لیونتوب دی چې بیلابیلې درجې لري.
- ۴- پارانویا (Parania) مرض یو ډول روحي مرض دی چې یو شخص ځان تر نورو ښه بولي یعنې بې ځایه دعوایې کوي.
- ۵- سیکلومي مرض: (هنري باروک) چې یو نړیوال پوه دی وايي: دایو ډول روحي مریضې ده چې مریض کله خاندي او کله هم خپل تندي تریو کوي او کله نیولي او غمجن وي.
- ۶- د عمر لنډوالی.
- ۷- دا عصابو کمزورتیا.
- ۸- دماغی اختلالات لکه د مغز شورش، روحي خوځښتونه اولیونتوب.
- ۹- د زړه اغیزې.
- ۱۰- دانتحار او خودکشی وسایل.
- ۱۱- دویني دفشار مریضې.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

- ۱۲- دفحشا لاملونه.
- ۱۳- داوړیدلو دحس کمزورتیا اوله منځه تلل (دسامعی حس).
- ۱۴- دلیدلو (باصری) دحس کمزورتیا اوله منځه تلل .
- ۱۵- دجنایت سبب جوړیدل .
- ۱۶- دغیر طبیعي توجه جلییدل.
- ۱۷- دبشري امتیازاتو اوفکري توانمندی له لاسه ورکول.
- ۱۸- سستی اولتي.
- ۱۹- دشهوت راپاریدل.
- ۲۰- دځوانی مرگ ، اودعمرله منځه تلل.
- 21- دمريتوب (غلامی) پري غاړې ته اچول.
- ۲۲- دلغوې او بیوده لارې اختیارول.
- ۲۳- دوخت ضایع کول.

یو مهم گواښ:

دنړی ډیر مشهور پوهان اوڅیرونکي دساز اوسرود داصلي څیري دبنکاره کولو لپاره ډیري څیړنې اوبشپړه مطالعه ترسره کړې په پایله کي یې کوم قانع کوونکي شواهد اودلائل لاس ته ندي راوړي چې دساز اوسرود بنایسته والی وښيي ولي داتولې څیړنې یې زیانونه او ذهني ضررونه په گوته کوي.

نو منطقي نتیجه یې چې مور ورسره مخامخ نو داده چې دساز اوسروداصل، دخوند اخستلو احساس ، ذهني ضررد نافرمانی دضرر ترڅنګ دالهي مکلفیت او دیني تعهد په مقابل کې په واضح ډول څرګندوي.

جناب موسوي صاحب وايي: په ځینې حالاتو کې چې ساز اوسرود ته یا هم هغه ساز او سرود ته چې گومان کوم ممنوع اوحرامه دي غور ږدم او دافرض کړم چې دا ډول کارونه به حرام هم نوي نو لږ ترلږه یو نازک حد ته رسیدلی یم چې یو پلوته په یقيني ډول دمنوعیت اوحرمت خواده خو څنګه چې دانسان نفس په خوند اولذت پسې گرځي نو په تدریجي ډول قانون ترپښولاندې کیږي.

تجربه اوعترافونه:

الف: په لویدیځه نړی کې دساز اوسرود دبندیدلوغښتنه هغه وګړي کوي چې ټول عمر دساز اوسرودپه خپراوي کې بوخت وه نن ورځ دخپل بد عمل څخه پښیمانه دي نوله همدې کبله ځینې امریکایانو ددي دبندیدلو غوښتنه کړې ده وايي: (دتنکیوځوانانو دوالدینو یوې ډلې "Tomarow" تومارو دپروګرام لاندې یې دامریکا دکانګرس ،، مجلس ،، څخه وغښتل ترڅود راک او رپ موسیقي ممنوع اعلان کړي) ځکه د دوي دزامنو دله

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

منځه تللو سبب کيږي د دوي څخه يوه يې د "BBC" راديو ته وويل چې زما ځوي درې د آهنگ تر اغيزې لاندې رغلی چې د خودکشی يا انتحار تبليغ کوي. يو ډاکټر وويل: دغه آهنگ ته غور نيول د اوريدلو (دسامعې) دحس دکمزورتيا لامل کيږي.

ب: ديو مشهور آوازخوان نظر:

،،فرانکوباتيوتو،، چې داتاليا هيواد د،،راک،، دموسيقی مشهور آوازخوان چې اوس يې دغه شوم اوښو عمل پريښی دی د،،راک،، دموسيقی په اړه خپل نظر داسې بيانوي: ديو انسان لپاره دابس ده چې د،،راک،، موسيقي ته غورکيږدي ترڅودشيطان تابع شي.

ج: دښاري ټولني دريس نظر:

دماليزيا د،،کلانتان،، ولايت دمرکز دټولني ريس ،،کوتابارو،، سازاوسرود منع اعلان کړل او ويې ويل: دولتي چارواکي دا عقیده لري چې سازاوسرود غېراخلاقي کړنوته لارهواروي اودهمدې کار سبب کيږي.

دفرهنگي بد او ډير ناوړه تيري دجملې څخه يوه دهنردنامه څخه بده گټه اخستل دي اگرچې واقعي هنرپخپل ذات کې ښه دی مگر کله دغه پاک څيز دبدو خلکو لپاره ناپاک هدف اوموځې ته وسيله گرځي، هغوي هڅه کوي چې دهنر دغه صافي اوبه دفساد اوشهوتونو په میکروب سره کډې کړي اوهغه د((گوارا)) دشرېت په نوم دځوانانو په خولو کې ورواچوي، دهنر ترپردي لاندې دځوانانو څخه دانسانيت هنرتري سلب اوله منځه يوسي، دهنر په نوم نڅا، بد اوخراب سپورتونه (ورزش)، غير اخلاقي سازاوسرود، لوڅ اوښو فلمونه اونور غير اسلامي اوناروا کارونه په ټولنه کې رواج کول ترڅو دلويديځ کفري فرهنگ ته دخپريدو زمينه اوفرصت برابرشي.

مگرځوانان بايد دغه ټکي ته ځيرشي چې هرفن ته هنرنه ويل کيږي ترڅو هغه په دوامدار ډول تعقيب کړي.

بلکې واقعي هنر هغه دی چې دانساني ارزښتونو، او دانسان دانسانيت لپاره وې نه داچې دشهوتونو دخدمت او دشيطان دپيروی اوتابعيت لپاره ترسره کيږي ځکه که هرفن ته هنر ووايو نو بايد غلا، قتل، جنايت، اوفرېب بازی ته هم هنرووايو نو بايد غل، قاتل، جاني او فريب ورکوونکی هنرمند وبولو. له دې څخه وروسته

بايد پام وکړو چې هغه اصلي فن کوم ته چې هنرووايو په دوه ډوله دي:

لومړی: هغه فن چې دانسانيت داوچتوپوريو دارزښتونو او دانسان دهاراخيښدشرفت اوپرختگ لامل گرځي.

دوهم: بل هغه فن چې دشيطاني غوښتنو اودانسان دانسانيت دسقوط اوله منځه تللو لامل گرځي.

نويقيناً دهنر ښکلې ټولنه دلومړي ډول فن په لرلوسره ښايسته ښکاري نه د دوهم ډول بد اونا مناسب فن په لرلوسره، دلويديځ دکفري نړۍ دفرهنگ خپروونکي دغه هڅه کوي چې دځوانانو دغفلت اوبي پروايي څخه په گټې اخستلوسره دواړه ډوله هنر ښه اوښو دهنر ترنوم لاندې ځوانانوته وړاندې کړي پدې سره دهنرتريږده لاندې دلويديځ کفري فرهنگ خپورکړي.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

موسيقي داستعمار دکاري وسائلو څخه ده:

دنړۍ اشغال کران هروخت دوکړو دبیداری اړپه ځانگړي ډول دځوان نسل څخه په ویره کې دي نوپه همدې اساس د دوې د ډیرو پراخه پروگرامونو څخه چې اشغال کران یې دخپل اشغال د اوږدوالي په خاطر پرمخ بیایي ترڅو ټولني دغفلت ، بې خبری ، ناپوهی اوبیلابیلو بی گټې پروگرامونو خواته کش کړي .

نن ورځ نشه یي توکي یواځې دتجارت لپاره نه کاریري بلکې داشغال کرانو دسیاسي فعالیتونو مهم کاري وسایل دي ، چې دفحشاء دمركزونو ، دقمار دکلوپونو اونورو ډیرو بدواوخرابو پروگرامونو په جوړولوکي تري کاراخلي چې له دې څخه یوهم دسازاوسرود پراخوالی دی چې دا د ډیرو مهمو وسایلوڅخه دي دوکړو دافکارو دنشه کولو لپاره پرې زیات ټینگار کوي نو ځکه زیاتره نړیوالې رادیوگانې زیات وخت په ساز اوسرود سره تیروي نو دټولنیزو ارتباطي وسایلو څخه یې اساسي اواصلي پروگرامونه همدغه ساز او سرود دی اوبس.

ځوانان دفساد اوفتنې په ډنډکښې:

الف: تحریکونکي سازاوسرود : دفساد دډیرو خوسا ډنډونو څخه چې ښایي ځوانان په کښې ولویږي یوهم دنځاسره سازاوسرود دی .

په عمومي ډول سازاوسرود په دوه ډوله ویشل کیږي:

الف: ډیریدواوخراب سازاوسرود .

ب: لږید سازاوسرود .

ډیره بده موسیقي هغه ده چې په هغه کښې دلپه اولعب مجلسونه اوغونډې وي انسان په شیطاني سوچونو کې ډوبوي دمعنوي کارونو څخه یې لیرې کوي ، دوهم ډول موسیقي هم څه ځانگړي امتیاز نلري .

په اسلامي شریعت کي موسیقي اوریدل اودهغې آلي جوړول حرام دي اکرکه مستقیماً اووریدل شي اویاهم غیر مستقیم لکه دتیپ کیستی .

پدې کښې شک نشته چې سازاوسرود ته غوږ ایښودل او دشهوت پاروونکو آوازونو سره بوختیا دهغه زیانونو سربیره چې په اعصابو راځي دانسان روح اواخلاقو ته هم زیاته صدمه او ټکان ورکوي ځکه ساز اوسرود ته غوږ ایښودل انسان دغفلت او بې پروایي حالت په وړاندې چې ډیر زړه منځه ځي په انسان کې معنویات ختموي دپاکې اوعفت پردې شلوي او دالله جل جلاله سره ټینگ ارتباط له منځه وړي .

سازاوسرود ته دغوږ ایښودلوپه نتیجه کې انسان د الله جل جلاله د ذکر ، دعا اوزاري څخه لذت نه اخلي اوهمیش شهواني اوشیطاني سوچونو کې ډوب وي ، که یواځې دموسیقي اغیزې دالله جل جلاله سره درابطې او زاري دلذت څخه محرمیدل وي اوهمدامنفي اثر ولري نو داپرخای اومناسبه خبرده چې انسان باید دغه تباه کوونکو زهروته ورنیږدې نشي او دغه تاواني راکړې ورکړې ته ورونه دانگي .

ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

ځوانان بايد پر دې پوه شي هغه زړه چې هروخت د يوفاسد او خور مزه آواز خوان غږ اوري په هغه كې د الله جل جلاله لپاره ځاي نشته او نور معنويات هلته ځاي نلري ، دانسان روح داسې ده چې دوه ضد څيزونه په هغه كې نه ځانگړي .

آيا ددي څخه زياته تاواني معامله (راكړه وركړه) به وي چې يو انسان د شهوت پاروونكي غږ چې ديو بې احساس آوازخوان څخه يې اوري خپل ځان د الله جل جلاله دنيرديكت او دهغه الله جل جلاله دميني او محبت څخه محروم كړي ، دحيواني مزاجه شهواتو څخه دخوند اخستلوپه ډنډ كې ډوب شي او خپل قيمتي ژوند وپلوري ، په مقابل كې دبنځو اونارينه ؤ مختلط آوازونه د غفلت او بې پروايي موسيقي پري واخلي ، په يقيني ډول چې دا يوه احمقانه اوزيانمنه سوداگري ده .

الله جل جلاله فرمايي : { أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبَحَتُ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ [البقرة/16] }

ژباړه: هغوي داسي خلك دي چې تياره او كمراهي ، (چې يودهغه دمعني اومصداق څخه موسيقي ده) ، ، لارښووني اوهدايت ته ، ، (چې يو دهغه معني اومصداق څخه دالله جل جلاله سره انس او محبت دى ، ،) عوض كړي يي دي نو دخپلې سوداگرۍ څخه يې گټه نده ترلاسه كړې هدايت اونيكبختي ته يې كومه لاره نده موندلې . موسيقي هغه اخلاقي اومعنوي زيانونو چې لري يې ځني يې دادى لكه : د شهوتونو مينه ، د زړونو مړينه ، د الله جل جلاله سره دانس اومحبت دخوندڅخه محروميت ، دپاكې اوعفت دپردوشليدل ، دعقل كمزورتيا ، دگناه كولو لپاره د فرصت ترلاسه كول ، ددعا نه قبليدل ، همدارنگه په اعصابو اوبدن باندې زياتې ناوړه اغيزې لري چې نن ورځ د علمي پلوه ثابتې شوي دي .

پروفيسور ، ، ولف آلدر ، ، وايي : سره ددي چې ساز او سرود زموږ اعصاب دنرموالي خواته كشي اودخپل طبيعي حد څخه يې باسي او هغه خوځوونكي آوازونه چې دغږوپه حركت سره منځ ته راځي اوداسي خولي (عرق) چې د طبيعي حد څخه په زياته پيمانه له پوستكي څخه وزي زياتې ضررناكې دي ښايي دنورو مرضونولامل وگرځي . دساز اوسرودزړه رابشكونكې كيسې (دتپ فېټي) دانسان دا اعصابو په سلسله ډير ناوړه اومنفي اغيزي پرېږدي ، په ځانگړي ډول كه چيرې هواگرمه وي نودغه تباه كوونكي تاثيرات زښت زيات وي .

ب: ناوړه او غيراخلاقي فلمونه: يوهم دفساد دډيرو ككړوډنډونو څخه چې ښايي ځوانان په كښې ولوبړي بربنډواو غيراخلاقي فلمونوته كتل دي چې دا د الله جل جلاله او اسلامي مقدساتو څخه دليرې والي يومه او اساسي لامل دى ، له هغه ځايه چې ددين اوقرآن كريم دښمنان داسلامي امت سره دمخامخ جگړې څخه مايوس اوبې هيلې شوي دي نو ددي په هڅه كې دي ترڅو زموږ ځوانان دفساد خپرولو اسلامي اومعنوي ارزښتونو ترپښولاندې كولو اودبرنډوفلمونوپه ليدلوسره بې لارې كړي .

ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

نن ورځ چې زموږ ځوانان د مادیت ، شهوت غښتنې ، دښه ژوند تیروني ، بي عفتې ، بي حیایي ، د ذهن خالي والي د نامناسبو جامو اغوستل ، نامشروع اوناړوا اړیکي ساتل ، بي بندوباري اوډیري نوري بي لاري دهمدغه برېښو فلمونو میراثه ده. له همدې امله دداسې برېښو اوغیراخلاقي فلمونو جوړول خپرول اونشرول دهرچا او هر لوري له اړخه چې وي دټولني سره ډیرلوي خیانت دی ځکه چې دا داسلام سپیڅلی دین ، الهی قوانین ټول ترېښولاندې کوي اوهمدا فلمونه دانسان هرڅه له منځه وړي ، دایو منل شوي واقعیت دی چې دداسې غیراخلاقي اوناوړه فلمونو لیدل دټولو دیني ارزښتونو ، نیکو اخلاقو ، مذهب ، تقوی ، دیني غیرت اوتولو معنوي امورو په له منځه وړلوکي ډیر مهم رول لري. څومره زیاتوځوانانو ددې غیر اخلاقي برېښووفلمونو لیدلوسره دنپاکې اوبې حیایي لاره نیولې اونورې هم دهلاکت کندی ته ورټیل وهلي اوپه سلگونومشکلات اوربرونه یې خپل ځان اونوروته پیدا کړيدي.

زموږ ځوانان باید دې مسئلې ته په ډیردقت او هوښیاری سره وگوري ددسیسه کوونکو دفریبونو ښکار اوقرباني نشي اودانسانیت دښمن نشي ، اوپدې وپوهیږي که چیري ددې فلمونو په لیدلوسره لومړی گام واخلي دوهم قدم پرته له کوم ځنډ څخه اوچتوي اوهغه ځای ته رسیږي چې بیرته راگرځیدل یې ډیرسخت اوناشوني دي ، ځکه دا ډول کارونه دهغوي لپاره دتروشو اوبو په څیردي څومره یې چې څکي په همغه اندازه نورهم تری کیري ، نن ورځ دغرب کفري نړۍ ددې بلاسره ترپوزور اغلي ، ځوانان باید پوه شي چې دخپل شخصیت ونه دهغه لاري په سرچې په برېښووفلمونو یې ریشي دبیخه ایستلي شوي ونه کړي ترڅو دهرزیان اوضررڅخه په امن پاتي شي ، ، . ځوانان باید پدې پوه شي چې دلوشو اوغیراخلاقي فلمونو کتل د دوي لپاره دهغه اورپه څیردي چې په هواء کې بل اوتول اطراف یې گازونیولی وي ، اوداسې لمبې تري اوچتیري چې هرڅه یې مخي ته راشي سوځوي یې اوپه ایروپې بدلوي .

نوپه یقیني ډول غیراخلاقي فلمونه داستعدادونو دوني بیخ له منځه وړي رینې یې پري کوي ، دانسان روح تخریبوي اوکله یې ماهیت هم له منځه وړي ، اوانسان په یوهوس لرونکی موجود بدلوي ، حیوان صنعته ، پست اوبې شخصیته څیزتري جوړوي .

ج:دساعت تیري غونډي اومجلسونه :

دفساد اوهلاکت دډنډونو څخه چې په ټولنه کې دلویدیځ کفري فرهنگ دخپراوي لپاره کارکوي یوهم دساعت تیري مجلسونه دي پدې کي لهو اولعب دوخت ضایع کیدل ، دښځو او نارینه و اختلاط .... منځ ته راځي ، نوهغه کسان چې ددې ناوړه اوکرغیرن کفري فرهنگ لپاره کارکوي دداسې پتو محفلونو اوغیرشرعي مجلسونو دجوړیدو لپاره گومارل کیري ، دخپلودوستانو څخه غواړي چې دعیش اوعشرت ، ساعت تیري پداسې

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

مجلسونو کي د خوشحالی اوخوبنۍ په نړۍ کي ورننوځي ترڅو دغیر اخلاقي نڅاگانو ، ساز اوسرود ، لڼو اولعب ، اتن او داسې نورو ناروا کارونو په کولو سره لذت واخلي .
گران ځوانان باید پدې پوه شي چې پدې ډول مجلسونو او غیر شرعي ناروا خوښیو کي ډوبیدل دخپلو ټولنیزو او معنوي پرمختگونو خنډ کيږي ، که چیري په خوښیو او خوشحالیو کي ډوبیدل دبریالیتوب اولورډپوریو ته درسیدونښه وي ، نو باید عیاش اوساعت تیري خلك ترټولو غوره او داوچت مقام لرونکي وی مگر دوي دموجوداتو ترټولو بد اویست وگړي شمیرل کيږي ، دنفساني غوښتنو دهغو څپو په مقابل کې چې دتقوی اودینداری سره په جگړه دي دقوي ارادې نشتوالی دشیطاني هوسونو په جیل کې ورتیل وهلي دي ، نوهیڅکله داسې یو چاته انسان نشي ویل کیدی بلکي دایو بی ارادي ، بی آزادي ، بی شخصیته ، بندي موجود دي چې هیڅ وخت دحرکت توان نشي پیداکولی .

ددي مجلسونو ډیره ښکته مرحله داده چې ځینې د واده مجلسونه ډیري کفایته ، بی احساسه خلك جوړوي ، اگرچې واده اومراسم یې په شرعي لحاظ ښه کاردی پدې ډول چې دپیغمبر صلي الله عليه وسلم دسنتو مطابق ترسره شي ، مگر په ډیرتاسف سره باید وویل شي چې دواده دغه سپیڅلی سنت کله پداسې بدو اوناوړه اعمالو سره ککړشي ،

چې پداسې محفلونو کي دیو متدین او ملتزم انسان کېدون ډیر سخت اوناښونی گړځي بلکي ځینې داسې رواجونه هم شته چې په هغه کې اسلامي احکام په هرڅه اوهرچا وړاندې گړځي ، ځینې داسې دینداره او اصیلې کورنۍ هم پیدکيږي چې په هیڅ وخت او حالت کي خپل اصلیت اوشرافت دلاسه نه ورکوي او هیڅ کله دپته نه حاضریري چې د واده دمراسمو په بهانه غیر شرعي اوناوړه کارونه وگوري مگر په ډیرتاسف سره باید ووايم چې د ودونوپه ځینې مجلسونو کې اسلامي احکام اودیني ارزښتونه ترپښو لاندې کيږي دفاسدو خلکو دسؤ استفادې لپاره فرصت په لاس ورځي ، په څرگند ډول پداسې ودونوکې دالهي اومروپه خلاف عمل کيږي کله هم دلویو گناهونو څخه لکه دشرابو څښل ، اختلاط ، دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ سره دښځو خبرې اوغیر مشروع نظرونو څخه ځانونه نه ساتل ، نو په یقیني ډول دداسې خلکو اوکورنیو سرنوشت دښه والي خواته نه ځي ، ځکه هغه ژوند چې دالهي معصیت او اسلامي ارزښتونوته په نه پام کولو سره رامنځته شي ښه پایله نلري .

گرانو ځوانانو : دواده په هغه مراسمو کي چې ناروا دودونه اوغیر اسلامي کارونه لکه دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ په مقابل کې دحجاب نه مراعاتول ، دشرابو څکل ، غیر اخلاقي نغمې اوترانې اوریدل اوهمدارنگه نور زیات ناروا او غیر شرعي کارونه ترسره کول نوځوانان باید د دا ډول محفلونو دگپون څخه په کلکه ځانونه وساتي ځکه چې دفتنې او فساد په ډنډونو کې یې ډوبیدو ښه فرصت دی ، خو که چیري څوک پدې

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

نیت گډون په کې کوي چې د دا ډول ناوره او غیر شرعي اعمالو مخه ونیسي نو بیا ښه کار دي او که نشي کولای نو بیا پدې کې گډون هغوي ته دتائید مهر لگول او دفساد خپرولوته نوره زمينه برابرول دي.

د: خراب اوناصلحه خپلوان :

ناصلحه خپلوان اوفاسد کسان دځوانانو لپاره دفساد اوبربادی اصلي لامل گڼل کېږي ، نوهرخوان چې دخرابو خپلوانوسره کوم قدم اوچتوي په اصل کې دادتباهی اوهلاکت خواته قدم پورته کول دي ، په حقیقت کې خراب دوست دانسان دشمن دی مگر داډول خلک ظاهراً سړي ته ځان دوست ورپېژني ولي په اصل کې داخراب دوستان دي چې دستونزوڅخه پرته بل څه منځته نه راوړي ، نوهرهغه څوک چې دبدوملگروسره گرځي پاک خلک دناپاکانو سره ناسته پاسته ولري دغه غیر اخلاقي مریضی ، او معین فساد پاکوخلکوته هم ورځي ، کله داسې هم کېږي چې پخپله دغه ستونزې ته متوجه نه وي ، دنا اهله اوبدو ملگرو په سبب داسي متاثر کېږي چې دهغو سره کت مټ ورته والی مومي ، ټول کره وړه ، نظریات ، راکړه ورکړه یې دیوفاسد اوبي دینه شخص ښکارندويي کوي لکه څنگه چې یونیک انسان او صالح دوست دسړیتوب روحیه پرته لږې چې مقابل شخص وپوهوي هغه ته نقلوي او دانسان په پرمختگ اوبڼه بدلون کې مهم رول لوبوي همداډول بد دوست دانسان په سقوط اوغورځیدوکي هم مهم رول لري.

کله هم ځوانان داسې فکرکوي چې پخپله څوک پاک وي هیڅوک نشي کولای چې په هغه منفي اغیزوکړي نوپدې لحاظ داڅه مهم شي ندي چې چیرته لار دچاسره کښیناست او خپل ملگري یې څه ډول غوره کړه ، مگرداهم بایدووویل شي چې دایو غلط اوشیطاني فکري دي چې دانهراف اوبي لاري اصلي لامل شمیرل کېږي ، دایوه داسې خبره ده چې څوک ووايي: که چیري روغ انسان په هرڅومره میکروبي ماحول (چاپیریال) کې ژوند وکړي میکروب دده بدن ته نشي ننوتي ، مگر دایوناشونی کاردي چې په داسې یوچاپیریال کې څوک سالم اوغوره ژوند ترسره کړي ، په یقیني ډول باید وویل شي چې بد اواخراب ملگري دانسان لپاره دمیکروب څخه کم ندي بلکي دسالم بدن دناروغتیا لپاره ترمیکروب ډیرزیات خطرناک اومهم دي.

باید دملگروپه غوراوي کې زیات ځیر کتیا وشي ځکه زموږ ډیري ستونزې دبدوخلکوسره گډ ژوندانه نه راولاړي شوي دي ، کله چې انسان دزانگوڅخه دژوندانه په لور قدم ږدي نو دټولني دهر ډول خلکو سره مخامخ کېږي یو پریو دداسې چاسره یو ځای کېږي چې په پایله کې دبدوخلکو سره دپیژنگلوي په اساس دبدی اوتباهی ډنډ ته غورځیږي ، ښایي چې بد ملگری خپلو ملگروته دبدو رسولو قصد ونلري مگر دلیم په ځیر داطبیعی خاصیت لري چې همیشه نورچیچي اوخپل په زهر و لړلي اخلاق دنورو روحونو ته ننه باسي ، ځیني خلک پخپل ځان دپاکي اوغوره والي باورلري چې پخپل گومان سره دبدوخلکو سره اوسیدل او ژوند کول ضرر اوزیان نه ور رسوي

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

، خپل شخصیت دومره لوړ او اوچت بولي چې بد او منفي اخلاق به دوي ته کوم زیان ونه رسوي ولې ددې څخه ناخبره دي چې **داور ترڅنگ پخته** به حتما اور اخلي او **د تیري ترڅنگ شیشه** به حتما روغه نه پاتې کېږي . خو د بده مرغه انسان داسې جوړ شوی دی چې فساد ، بدبختي ، رذالت او بدې ډیرزر اغیز پرې کوي لکه باروت چې په یوه توکمه اور اخلي او دخپل منځ نه سوزي ، څوک چې پخپل بڼه توب او بهترۍ مغرور وي او د بدو ، ناوړه خلکو سره دملګرتیا نه ډډه نه کوي دداسې چا په څیر دي چې دسیل په مخ کې کور جوړ کړي او پدې فکر وي چې هر څومره قوي سیل به هم دده دکور تهداب ته څه زیان ونه رسوي .

دجرمونو او فتنو څخه دمخنیوي لار:

۱- ایمان : دایمان د اغیزو څخه یوهم دفتنو، فسادونو، حق خورۍ، ظلم ، تیري او ټولو جرمونو څخه مخنیوی دي ، هغه هیوادونه چې دفساد او فتنوپه ډنډونوکې ډوب شوي غواړي چې دفساد دلاملونو دله منځه وړلو پرته دهغه په ضد جګړه وکړي پدې باید وپوهیږي چې دمعلول په ضد جګړه دهغه دعلت نه بغیر ناشونې ده ، مادي ګري هغه علت دي چې معلول یې یوه ناسلمه ټولنه ده ، که چیرې په ټولنه کې ایمان حاکم وي پرته له کوم خنډه ټولې فتنې له منځه ځي . ایمان دمختلفو اړخونو څخه کولای شي چې دجرمونو، فتنو او ټولوناوړه کارونو مخه ونیسي چې ځینې یې په لاندې ډول ذکر کېږي:

۱- څوک چې په الله جل جلاله ایمان لري نوخپل ځان په الهي محضري موجود بولي په دې عقیده لري چې ټول مخالف اعمال اوکړنې یې حسابیږي اودخپلو بدو اعمالوجزا ورته رسیږي نو په همدې اساس باید هڅه وکړي چې فتنوته نږدې نشي .

۲- دالهي عبودیت په اساس : انسان دداسي یو حالت سره مخامخ کیږي چې هغه په نفساني غوښتنو اوشیطاني تمایلاتومسلط کیږي چې دشهواني غرایزو کومي چې دټولو جرمونواصل اواساس دي مخه نیسي .

۳- هغه څوک چې ایمان ولري دالله جل جلاله سره دخپل ځان دبشپړتوب دنیزدیکت احساس کوي ، له همدې امله څوک چې دفتنواومفاسدومرتکب کیږي کوم چې الله جل جلاله ته درسیدویومحکم دیوال دی له منځه وړي .

۴- ایمان انسان ته عزت ، ارزښت اوشرافت وربښي مومن انسان هیڅکله دفسادونو، فتنوپه شیطاني او نفساني ذلیل دام کښي نه لویږي . دوراندي بیان څخه ښکارېږي چې ایمان دجرمونو اوفتنو په مخنیوي کې ډیر مهم رول لري له همدې امله کوم خلک چې دفتني په لار درواني انحرافاتو ټولنیزو او کورنیزو بې لاریوپه وړاندې قرارلري باید دخپل ایمان په تقویت کې هڅه اوهاندوکړي .

که نن ورځ دلویدیزکفري نړي ته دواقعیت په نظر وګورو نو دې ټکي ته به متوجه شوچې په افرادوکې دایمان اودمعنوي خلانشتوالې ، په ځانګړي ډول په ځوانانو کې دډیرو ناوړوکارونو دکیدولامل ګرځي اوبشري ټولنه یې

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

دزياتومختلفو اخلاقي ککړوالي سره مخامخ کړي ده ، نن ورځ په ټولنه کې دايمان دنشتوالي په اساس ډيري ناخوالي لکه خپل سري ، بي حيايي ، غلاکانې ، په نشه يي توکورورډيوالي ، نامشروع جنسي اړيکې ، په فحشا اومنکراتوککړيدل ، قانون ماتيدل او داسې نور چې ورځ په ورځ زياتيږي .
ډيروځوانانو ددي فتنواوفسادونوپه وجه خپل ځانونه تباه کړي خپلې کورنې يي په حيرت کې اچولې اوخپله ټولنه يي دزياتو ناخالو اوکړاونوسره مخامخ کړي ده چې دجرمونو اوفسادونو زياتې شميري ددې مطلب بنکارندويي کوي .

۲- روانې آرامتيا: دهرانسان دفطري غوښتنوڅخه يوهم دخپل ذهن اوخاطر آرامول دي نوټول انسانان داغواړي چې ديوڅپانده اوخطرناک بحرڅخه دآرامۍ اوقرارۍ څنډې ته ځانونه ورسوي اوديته لارومومي په همدي ډول يواځې دآرامې(سپيڅلي ايمان) ونه کولاي شي خپله دسوکالي ميوه ټولوانسانانوته وړاندې کړي ، بي له شکه ديوانسان لپاره آرامتيا اوسوکالي اساسي اوترټولومهم سبب په الله جل جلاله ايمان لرل اودخپل سپيڅلي دين احکام منل دي .

ځکه که دانا آرامي د کوم دنيوي څيز دللاسه د تللوپه خاطر وي نو ايمان مورته دا رابښي چې هرشې دالله جل جلاله په لاس کي دي اوهرڅه چې انسان ته پېښيږي هغه دانسان په کټه وي ، اوياهم ناآرامي دمرگ له ويري يا دراتلونکي کوم څيزدللاسه دتللوپه اساس وي ، خوايمان مرگ ته نشتوالي اوفناکيدل نه وايي بلکي داديو هميشني ژوندپيل بولي چې دا ټول دمؤمن لپاره خوښالي ده .

اوياهم ناآرامي دکوم ظاهري شکست او ناکامۍ لامل بولي خو ددين په هنداره کې بيا ناکامي نشته ، ځکه ترهرڅه مهم دالله ج حکم منل دي او دهغه ظاهري اوسمدستي پايلي ته توجه نه کول ، ځکه دهرڅه پايله دالله ج په لاس کې ده اوترهمدغه الله ج پوري اړه لري .

اوياهم ناآرامي: داخلاقي وجدان دشکنجه کولوپه اساس منځ ته راځي چې دلويو جرمونو په کولوسره رامنځته کيږي چې ايمان انسان دجرمونواوگناهونوپه ډنډ کې دغورځيدوڅخه ژغوري .

نوددھني نا آرامۍ اساس اوبنياد په الله ج دايمان دنشتوالي څخه منځته راځي په همدي اساس دايمان دشته والي په صورت کې انسان دواقعي آرامتيا لورې پورۍ ته رسيږي ، الله تعالي فرمائي: {أَلَا بِنِذْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

{ [الرعد: 28]. ژباړه: خبرداراوسى چې يوازي دالله ج په ذكرسره زړونه آرام اخلي . له همدې امله په ځوان نسل لازم دي چې ورځ په ورځ ديني زده كړې زياتي اودايمان غښتلتيا ته پام واړوي اوهم خپلي ټولني ته خدمت وكړي.

داسلامي تمدن ارزښت:

په يقيني ډول هغه دين چې دانساني ژوندانه ټول اړخونه اوځانگې يي رانغښتي، اوهغه ژوند چې دعقيدي او واقعتونو خواته يي رابولي په يوځانگړي ډول يي انځوروي داسې دين ته ناشوني ده چې ديوخاص تمدن لرلوپرتله خپل ژوند وساتي ، هو: داسې دين دځان لپاره ديوي مناسبې فضا غوښتونكې دي چې دخپلوموخو او ارزښتونوته په ترلاسه كولو كې ورسره ملگرتيا وكړي ، له همدې امله داسلام دين دنورو دينونو په پرتله يو ځانگړي اوممتازځاي لري فرايضو او عبادتونو ته زيات ارزښت او اهميت وركوي ددي په اړه دخاصو قواعدو اوځانگړو ضوابطو په بيانولو سره يي ښوولي دي ، په اسلامي جهان بيني كې يي پاكي اوسپيڅلتيا ته ځانگړي ځاى وركړي.

داسلام له نظره پاكي دنظافت سره مترادفه كلمه ده ، همدا ډول يواځي د اخلاقي جنايت څخه ځان ژغورلوته عفت اوپاكوالى نه وايي بلكې عفت اوپاكي دواړه لغتونه په اسلام كې ژور اوپراخه معناوې لري ، له همدې امله اسلام اصلا پلويديزتمدن سره هيڅ ډول سازش اونبرديوالى نه مني، كوم چې په تاريخي لحاظ ترځانگړو لاملونو اوشرايطو لاندې منځته راغلي وي اوپه داسې چاپيريال كې يي رشد اونمو كړي وي چې ترزياتي مدي پوري مادي پرستي اوددين سره دښمني پرې حكومت كړى وي نو ځنگه كيداى شي چې په هغه كې به پاكوالى اوسپيڅلتيا موجوده وي.

علامه ډاکتر اقبال چې پخپله هم دلويديزي نړي دتمدن او تاريخ پوهانو څخه دى په يوه ډيره لنډه جمله كې يي دغه واقعيت ته اشاره كړى وايي: ددغه تمدن اوپرمختگ روح او اساس دعفت او طهارت سره اوږد واټن لري.

ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

په اسلامي تمدن کې د عباداتونو نظام د پاکوالي سره بشپړه رابطه او تړون لري مگر دلويديز تمدن داسې ندی. اسلامي تمدن زړه او سترگو پاکوالي، دنظر او فکر پاکوالي ته بلنه ورکوي ولې غربي تمدن يواځې د قانون او چاپيريال پيژندنې له نظره ارزښت ورکوي او بس، که چيرې عمومي فضا او ياهم مقابل لوري دکوم کاراجازه ورکړي دهغه بدکارېدې له منځه ځي اوله هغه وروسته دعزت او پاکۍ ضد نه کتل کيږي، په پايله کې قانون رواج او چاپيريال ته تسليميږي او بس.

اسلامي تمدن حجاب اوسترلازم بولي مگر غربي تمدن حجاب اوستر ته کوم ارزښت نه ورکوي او دا دبشر د حقوقومخالفت بولي بلکي په لومړي مرحله کې پخپله دپردي اوحياپه ضد اقدام کوي او هغه يووروسته پاتي کاربولي.

اسلامي تمدن دنراوښځې آزادانه اختلاط ردوي: اوداکار دتولنې لپاره داخلاقې فساد منبع او دکورني نظام دپاش کيدو او له منځه تللو لامل او سبب بولي ولې دغه سرطاني داني ته لويديز تمدن يو انساني ضرورت او اساسي اړتيا وايي، کوم حالت چې مور مسلمانان په ځانگړي ډول افغاني مظلوم اومحروم ملت يي دسرپه سترگو ويني دښځو اونرو اختلاط په دولتي ارگانونو، غربي صليبي تش په نوم خيريته مؤسسو کې دي حدته رسيدلې چې زياتره ښځې دهغوي دجسي ښکلا په اساس په کارونو گومارل کيږي، زنا بالکل عامه شوي (د رمضان په مبارکه مياشت کې مور ملکري د دولتي دفتر څخه راووتو گورو يو ځوان د امنيتي کسانو په منځ کې وارخطا ولاړدي پوښتنه مو وکړه څه خبرده هغوي وويل دانگورو په باغ کې يي ديوي نجلۍ سره په رڼا ورځ زنا کوله او مور راوست، سبا شو، مور ديو څه ناڅه سزا او جزا اوريدو ته په تمه وو خو هغوي وويل نجلۍ ويل زه يواځې په اطاق کې ويږيم بيا مو دواړه هلك اونجلې دري ساعته په يو اطاق کې بندي کړل په پاي کې د نجلې خور راغله او زيات فرياديي کاوه زمور هم زړه پري وسو او پري مو ښول) دا د غربي تمدن يوه وړوکې بيلگه ده پدي ډول

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

هره ورځ په زرگونو مثالونه دهیواد والو په وړاندې رامنځته کېږي خو افسوس چې ضمیر مړ دي احساس نشته ، تش په نوم د دیموکراسۍ اتن ته بې دینه خلک غرمبېږي ....

سربیره پردې نورزیات اساسې او اصولي توپيرونه چې داسلامي تمدن له نظره لکه عکس ، تصویر ، دسپي ساتل د طلا ، سپینو زرو او ورینمو کارول دنارینه ؤ لپاره داتول څیزونه او داسې نور دغربي صلیبي تمدن سره په بشپړ ډول توپیر لري.

پدې اساس په لوستونکو لازم دي چې دعقاعو، عباداتو سنتو، مستحباتو ، نبوي سیرت او اسلامي عاداتونو سربیره هڅه وکړي چې پخپل کور او دژوند په چاپیریال کې اسلامي تمدن او دژوندانه طریقه ترخپلي وسې پوري ژوندۍ کړي او دهغې مطابق خپل ژوند برابر کړي ، دغربي صلیبي تمدن او دهغه دځانګړتیا ؤ څخه ځان وژغوري ، دغربي تمدن نښانې لکه دښځو اونارینه ؤ ګډوالې ، دشرعي حجاب نه مراعات کول ، دعکس او فوتو کارول ، ساز اوسرود دخپل مشغله او بختیا ګرځول دسپيو روزل او په هغو لاس وهل دمشکوکو او مشتبه څښاکونو خوراکونو استعمالول او داسې نورو څیزونو څخه باید په ټینګه ځانونه وساتي په شرعي حجاب ، حیا ، پرده ، دپاکې او سپیڅلې لاري تعقیبول ، دقبلي پیژوندل ، داسلامي لباس او خوراکی لوبښوتوپیرلرل ، زامنو او لوبوته دیني تعلیم او تربیه ورکول دي ټولو څیزونو ته باید په ټینګه توجه او پاملرنه وکړي داځکه چې ددې څخه پرته شرعي او اسلامي ژوند کول امکان نلري بلکې دفرائضو او واجباتو سرته رسول هم مشکل او ستونزمن دي.

سربیره پردې : که چېرې اسلامي امت دخپل تمدن او اصل اسلامي فرهنگ څخه لري شي په پای کې دواقعي ژوند څخه بیل شوي یواځې دعقیدې ، عباداتو او دیني مراسمو په چاپیریال کې بند شوي او ددوي رابطه دسابقې سره قطع شوي او په پای کې ښایي دفکري او اسلامي تمدن دتردید سره مخامخ شي .

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

په اوسني وخت کي اخلاقي گډوډي رامنځته شوي کورني نظام او جوړښت له منځه تللي اسلامي امت غربي صليبي ټولنو په څيرچي دغه اخلاقي مرضونه يي خپلي اوچتي پوري ته رسيدلي ښايي داخلاق جزام سره مخامخ شي په ډيرتاسف سره نن ورځ زيات اسلامي هيوادونه په پټو سترگو دصليبي لويديز تقليد کوي په هغوي پسې روان دي دهغوي په څير ژونديي اختيار کړي چې دهغه منفي اوکرغيرن آثار ترلر روښانه دي.

۴- جومات او لمانځه ته پام اړول:

کله چې لمونځ انسان دفساد اوتباهي څخه په ساتلوکې ډير مهم رول لري کولاي شي چې دفرهنگي هجوم په مقابل کې دمقابلې دمهمو لاروڅخه وشميرل شي، په يقيني ډول که چيرې زموږ ځوانان دجومات او لمانځه سره مينه پيدا کړي او د الله ج او دهغه دعبادت خوند اولدت درک کړي هيڅکله به حافر نشي چې خپل ځان په نورو حرامو خوندونو ککړکړي، لمونځ انسان جوړوي روح پاکوي بدي پخپله حقيقي څيره انسان ته وربښي، د روح په چاپيريال دهدايت اورحمت دباران د اوريدو سبب اولامل کيږي انسان دفساد او بديو څخه منع کوي دشیطان نقشي پر اوبو لاهو کوي اوله منځه يي وړي، انسان پخپلو نفساني غوښتنو مسلطوي لکه څنگه چې الله ج فرمائي: ژباړه: بيشکه لمونځ انسان رفحشا اوبديو څخه منع کوي.

له همدې امله ځوانان بايد هڅه وکړي چې خپله رابطه دجومات لمانځه دجمعي دلمانځه سره پري نکړي او کوښښ وکړي چې لمونځ پخپل وخت سره اداء کړي ترڅو دالله ج ذکر او ورسره رابطه ټينگول چې په پرتليز(مقايسوي) ډول دبل هيڅ خوند سره پرابر ندي درکړي.

اي ځوانانو! دهغو برينډو او بد کاره آوا زويونکو او نڅا کوونکو څخه وويريږي چې رذالت او فحشا يي آخري حدته رسيدلي وي، دشرابو او نڅا بندپارونه يي گرم کړي وي، په ډيره مستي او جگ آواز سره داسې چيغي او

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

آوازونه وهي لکه د ډول په څیر سره ، ډیرې بدي بي حیا په بشپړه بي ادبي سره بي په ژبو داسي کلمات جاري ساتي چې د انسانیت په چوکات کي هم ځاي نلري ، پرته له کوم واټن او حد څخه ښځي او نارینه سره گډ چې عزت او حیثیت یی تر پښولاندي کوي ، چې دفجشا او بي بند وباري تري له ورايه ښکاري.

اي ځوانانو : دهغو خلکو څخه وويريږي چې دوي دپيشرفت او ترقي چيغي وهي د دوي تشو دعوا ووتنه غور مه ايردي ځکه بدوکارونو ته ښه رنگ ورکوي اوخلکوته خپله نظريه او ايډيالوژي دحل ښه لار ورپيژني او څرگندوي چې دتولو مشکلاتو دحل لار دهلاکو او نجونو د وروکوالي څخه گډوالي او اختلاط دی.

دا داسي کلمي دي چې پخپله نه پري پوهيږي او داسې مطالب بيانوي چې په معنا اومهوم بي نه پوهيږي دهغه محتوا نه ده ورته روښانه داداسي خلک دي چې په شعوري يا لاشعوري ډول سره ديهودو صليبيانو ، کمونستانو او صهيونستانو پروگرامونو او نقشو پلي کوونکي او په لاراچوونکي دي.

دغه ځاننان غواړي زموږ ځوانان په فاجرو فاسقو بي احساسه او فاسدو عناصرو باندي واړوي ځکه دوي غواړي چې مسلمانان ځوانان دهغوي هڅي ، جهاد ، او هر راز کوبښښونه له ياده وباسي ترڅو دظالمانو او اشغالگرو په مقابل کي دتسليمي سرونه ښکته کړي ، او ددوي هر بد او ناروا غږ چې دپليتيو او ککړو مړيو بي راوړي بايد مسلمان ځوانان ورته چکچکي ووهي او دهر بي دينه او نا مسلماننه شخص حکم ومني دغه کافران غواړي چې زموږ ځوانان دپسونو درمو په څير چې چيرته وغواړي هلته بوځي پخپله امسايي وڅروي . اي ځوانانو هوبنيار اوسى دکفارو ددي پوچو او بي مفهومه دعواوو او هغه فريب ورکوونکو کلماتو او خبروته متوجه شي او دغه پروگرامونه په دوامداره توگه پخپلو ذهنونو کي وساتي ، خپل عفت په صبر سره وساتي ، خپله رابطه دخپل الله ج سره ټينگه او محکمه کړي ، داافتخار ، سرلوري تاج ، داسلام سپيڅلي دين ته په راگرځيدوسره پخپل سرکيږدي دهر بي دينه ، فاجر ، فاسق دعوت اوبلنه ردکړي ، دملحدانو او کافرانو افتخاراتو او مباحاتوته توجه ونکړي.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

الله جل جلاله دغه مبارك فرمان ته غورځې چې:

ژباړه: پيروي مه كوي ددغسې غوښتونو دمخكيني قوم څخه چې گمراه شويدي او ډيرزيات يي گمراه كړي او پخپله هم دښمي لاري څخه كړخيدلي دي.

ددي ټولونفسي غوښتنو، هوسونو او دنورونارساييوسره سره هيڅوك دغه مقصد ته ونه رسيدل.

تاته مي دهدف اومقصد دخزاني نښه وښوده زه ورونه رسيدم ښايي ته به ورورسي.²⁹

دشهادت په باب كې دعدالت په شروطو كې راځي چې څوك سندرې وايي دهغه گواهي په محكمه كې رد ده

30.

ديزيد بن وليد څخه نقل كړل شوي چې وايي: خپل ځان دساز او سرودڅخه لري كړي ځكه داشرم او حيا كموي

، شهوت زياتوي ځوانمردي له منځه وري دشرابو اثرعملا په وجود كې ټينگوي .

دښځوسره ديوځاي كيناستوڅخه پرهيزوكړي ځكه د اختلاط او همدارنگه ساز او سرودپه پايله كې زنا منځته

راځي.

- دوهم فصل زياتره مطالب مي د انتر نيټي شبكو لکه : اصلاح آن لاین او داسی نورو څه می اخستی دی .²⁹

- كشف الخفاء عن حکم سماع الغناء) صفحه ۲۸ .³⁰

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره

پایله

ددغه بحث ترلیکلو وروسته دې نتیجې ته ورسیدو چې :

- ۱- داسلام سپیڅلی دین د فطرت سره موافق دی هر هغه شی چې اسلام د هغه نه منع کوی د انسان د گټې او فوایدو لپاره ده هیڅ داسی عمل نشته چې اسلام منع کړی وی او د انسان پکی گټه نه وی.
- ۲- د وخت ارزښت د اسلام له نظره خورا با ارزښته سرمایه ده چې د موسیقی او ساز او سرود تر څنګ دغه سرمایه له لاسه وځي .
- ۳- ساز او سرود د اسلام له نظره حرام دی په هر بالغ او مکلف انسان باندی لازم دی چې تری ډډه وکړي.
- ۴- ساز او سرود د انسان روح مریضوی او دهغی استحکام او قوت تری اخلي د سختیو په مقابل کې هیڅ مقاومت نشی کولی او د امتحان په وخت کې ځان بایلی.
- ۵- داسلامي تمدن ارزښت ښودل شوی دی ، چې له اساسي ټکو څخه یی د نر او ښځي اختلاط ردول دی .
- ۶- دهغو برښنو او بد کاره آوازویونکو او نڅا کوونکو څخه ویره په گوته شوی ده چې ردالت او فحشایي آخري حدته رسیدلي دشرابو او نڅا بندارونه یی گرم کړي وی .
- ۷- علامه ډاکتر اقبال: په یوه ډیره لنډه جمله کې یې دغه واقعیت ته اشاره کړی وايي: دغربي تمدن او پرمختګ روح او اساس دعفت او طهارت سره اوږد واټن لري.
- ۸- ساز او سرودڅخه لري اوسئ ځکه داشرم او حیا کموي ، شهوت زیاتوي ځوانمردي له منځه وړي دشرابو اثر عملا په وجود کې ټینګوي .
- ۹- دښځوسره دیوځاي کیناستوڅخه پرهیزوکړي ځکه دااختلاط په پایله کې زنا منځته راځي.
- ۱۰- ساز او سرود په پایله کې ټول دنیوی او اخروی ضررونه انسان او خاصتا مسلمان ته متوجه کيږي .

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

اخځليكونو فهرست

- ١- قرآن كريم .
- ٢- إغاثة اللفان من مصايد الشيطان ، المؤلف: محمد بن أبي بكر بن أيوب بن سعد شمس الدين ابن قيم الجوزية (ت ٧٥١هـ، المحقق: محمد حامد الفقي الناشر: مكتبة المعارف، الرياض، المملكة العربية السعودية .
- ٣- انترنيتي شبكي . (نن ټكي آسيا) .
- ٤ - اسلامي لارښود آنلاين .
- ٥ - اصلاح آنلاين .
- ٦- تلبیس إبليس ، المؤلف: جمال الدين أبو الفرج عبد الرحمن بن علي بن محمد الجوزي (ت ٥٩٧هـ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر، بيروت، لبنان الطبعة: الطبعة الأولى، ١٤٢١هـ/ ٢٠٠١ .
- ٧- - جامع البيان عن تأويل آي القرآن ، المؤلف: أبو جعفر، محمد بن جرير الطبري (٢٢٤ - ٣١٠هـ توزيع: دار التربية والتراث - مكة المكرمة - ص.ب: ٧٧٨٠ الطبعة: بدون تاريخ نشر.
- ٨- خطبه های اصلاحی - تربیتی ، علامه مفتی محمد تقي عثمانی ، مترجم : محمد عمر عیدی ، سال چاپ 1369 ، نوبت چاپ : اول ، انتشارات : شيخ الاسلام احمد جام.
- ٩ - الزواجر عن اقتراف الكبائر، المؤلف: أحمد بن محمد بن علي بن حجر الهيتمي السعدي الأنصاري، الناشر: دار الفكر(شهاب الدين شيخ الإسلام، أبو العباس (ت ٩٧٤هـ، لطبعة: الأولى، ١٤٠٧هـ- ١٩٨٧م ..

ساز او سرود د اسلام ا و طب له نظره

- ١٠- سنن ابن ماجه . المؤلف: ابن ماجه أبو عبد الله محمد بن يزيد القزويني، وماجة اسم أبيه يزيد (ت ٢٧٣) تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي ، الناشر: دار إحياء الكتب العربية - فيصل عيسى البابي الحلبي.
- ١١- سنن ابي داود ، المؤلف: أبو داود سليمان بن الأشعث بن إسحاق بن بشير بن شداد بن عمرو الأزدي المحقق: محمد محيي الدين عبد الحميد ، الناشر: المكتبة العصرية، صيدا - بيروت. (السجستاني (ت ٢٧٥ هـ
- ١٢- السنن الكبرى ، المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين بن علي البيهقي (ت ٤٥٨ هـ، المحقق: محمد عبد القادر عطاء الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت - لبنان ، لطبعة: الثالثة، ١٤٢٤ هـ- ٢٠٠٣ م.
- ١٣- سلسلة الأحاديث الصحيحة وشيء من فقهها وفوائدها، المؤلف: محمد ناصر الدين الألباني ت 1420 ق ، الناشر: مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض الطبعة: الأولى لمكتبة المعارف عدد الأجزاء: ٧ ، عام النشر ج ١ - ٤: ١٤١٥ هـ- ١٩٩٥ م.
- ١٤- صحيح البخاري ، المؤلف: أبو عبد الله، محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة ابن بردزبه البخاري الجعفي ، تحقيق: جماعة من العلماء ، الطبعة: السلطانية، بالمطبعة الكبرى الأميرية، ببولاق مصر، ١٣١١ هـ، بأمر السلطان عبد الحميد الثاني ثم صوّرها بعنايته: د. محمد زهير الناصر، وطبعها الطبعة الأولى عام ١٤٢٢ هـ لدى دار طوق النجاة - بيروت، مع إثراء الهوامش بترقيم الأحاديث لمحمد فؤاد عبد الباقي، والإحالة لبعض المراجع المهمة ، عدد الأجزاء: 9.
- ١٥- صحيح الجامع الصغير وزياداته، المؤلف: أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين، بن الحاج نوح بن نجاتي الناشر: المكتب الإسلامي (بن آدم، الأشقودري الألباني (ت ١٤٢٠ هـ).
- ١٦- غذاء الألباب في شرح منظومة الآداب، المؤلف: شمس الدين، أبو العون محمد بن أحمد بن سالم السفاريني الحنبلي (المتوفى: ١١٨٨ هـ، الناشر: مؤسسة قرطبة - مصر، لطبعة: الثانية ، ١٤١٤ هـ / (١٩٩٣ م.

ساز او سرود د اسلام اوطب له نظره

- ١٧- الفتاوى العالمية المعروفة بالفتاوى الهندية . المؤلف: جماعة من العلماء ، برئاسة الشيخ: نظام الدين البرنهابوري البلخي . بأمر السلطان: محمد أورنگ زيب عالمكير. الطبعة: الثانية، ١٣١٠ هـ الناشر: (المطبعة الكبرى الأميرية ببولاق مصر (وصوّرتها دار الفكر بيروت وغيره).
- ١٨- مجموع الفتاوى ، المؤلف: شيخ الإسلام أحمد بن تيمية جمع وترتيب: عبد الرحمن بن محمد بن قاسم رحمه الله وساعده: ابنه محمد وفقه الله ، الناشر: مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة - السعودية، عام النشر: ١٤٢٥ هـ - ٢٠٠٤ م.
- ١٩- المصنف في الأحاديث والآثار ، المؤلف: أبو بكر عبد الله بن محمد بن أبي شيبه الكوفي العبسي ، تقديم وضبط: كمال يوسف الحوت ، الناشر: (دار التاج - لبنان)، (مكتبة الرشد - الرياض)، (مكتبة العلوم والحكم - المدينة المنورة ، الطبعة: الأولى، ١٤٠٩ هـ - ١٩٨٩ م.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**